

INLEIDING

Toen bekend werd dat op 11 juli 1999 de laatste Gereformeerde kerkdienst zou worden gehouden werd mij gevraagd om samen met de heer Sietse Aartsma een boekje samen te stellen over de geschiedenis van de Gereformeerde kerk te Minnertsga. Ik stemde hier in toe en ging enige dagen later naar het Rijksarchief. Hier liggen de notulenboeken opgeslagen, welke ik mee kreeg, na eerst te hebben aangetoond dat ik permissie had van de kerkenraad. Nadat ik het notulenboek vanaf 1875 had ingekeken, vond ik dat de informatie die hierin staat eigenlijk niet verloren mocht gaan. We besloten dat ik een boekwerkje zou maken over de geschiedenis van deze kerk van ongeveer 1835 tot en met 1960. De heer Aartsma zou wat vertellen over een latere periode betreffende het kerkelijk leven in Minnertsga met daarbij gevoegd enige anekdotes, die hij zelf meegemaakt had of welke tot hem zijn gekomen door overlevering. Dit boekje, genoemd "Een blijvende herinnering", werd uitgereikt op 11 juli.

Ik had wat meer tijd nodig omdat ik ook foto's wilde verwerken. Na een oproep is het me toch gelukt om enige tientallen afbeeldingen te achterhalen, welke zijn geplaatst achter in dit boek.

Voor de beschrijving van de periode 1835 tot 1875 heb ik gebruik gemaakt van het boek "De Afscheiding van 1834 in Friesland" Deel III, geschreven door Dr. J. Wesseling. Ook heb ik enige gegevens gebruikt uit het boek over Ds. Marten Annes Ypma, 1810-1863 "Van Minnertsga (Friesland) naar Vriesland (Michigan) door Jelle Ypma.

Bij het doorlezen van de notulenboeken werd al snel duidelijk dat er in deze periode veel is veranderd vooral als je dit vergelijkt met de tegenwoordige tijd. Zonder mijn mening te geven wil ik toch enige gebruiken en gewoonten aanhalen uit het notulenboek over de eerste vijf jaren (1875 tot 1880).

Als de kinderen niet gedoopt waren werden de ouders vermaand dit spoedig te laten doen. Het schrappen van een lid werd openlijk bekend gemaakt. Een gedwongen huwelijk werd vanaf de kansel afgekondigd. De kerkenraadsvergadering vond vaak 's middags plaats. De gemeenteleden werden dikwijls vermaand over hun onchristelijke levenswijze. Er was verhuring van de zitplaatsen. In oktober 1878 werd besloten dat, als men een kwartier te laat kwam op een kerkenraadsvergadering, men een boete moest betalen van 25 cent (later weer afgeschaft). Het kerkvoogdijschap werd opgeheven. Vaak werd ook op hogere leeftijd belijdenis des geloofs afgelegd. Geregeld werden bepaalde gemeenteleden het Heilig Avondmaal ontzegd. Bij het niet ter kerke gaan had men kans te zullen worden afgesneden van de kerkelijke gemeente. Voorheen werden ook kinderen gedoopt van ouders die (nog) geen belijdenis hadden afgelegd. Dit veranderde met de komst van Ds. Kropveld (sept. 1879). Uit onvrede hierover stapte eind 1881 een ouderling op.

Onenigheid kwam soms ook voor maar dit is menselijk. Niet alleen onderling maar ook tussen de Gereformeerde kerkenraad en de Hervormde kerkenraad. Het was b.v. teleurstellend voor de Gereformeerde kerkenraad en gemeente te vernemen dat bij permanent besluit hen werd geweigerd nog langer gebruik te mogen maken van het Hervormd kerkgebouw (augustus 1894). Ook dit is tegenwoordig achterhaald.

Van november 1875 tot januari 1904 wordt door mij elke vergadering aangehaald. Na deze periode alleen als er iets "interessants" is te melden. Er wordt ook besloten om de personen die belijdenis van hun geloof willen afleggen niet meer te noteren in het notulenboek. Later kwam men hier weer op terug. Vooral voor 1900 was het moeilijk, financieel gezien, om het hoofd boven water te houden. Geregeld pasten de kerkenraadsleden zelf bij (naar draagkracht). Vrouwen mochten de

gemeenteavonden niet bezoeken. Dit veranderde in maart 1948, nadat de voorafgaande jaren al verscheidene pogingen hiertoe waren ondernomen. Het stemrecht voor vrouwen liet nog wat langer op zich wachten (juli 1956).

Hopelijk brengt het lezen van verschillende passages geen negatieve gedachten naar boven. Het is niet mijn bedoeling geweest om bepaalde mensen te kwetsen. Ik vind het belangrijk om een betrouwbaar beeld te geven van wat zich heeft afgespeeld in het kerkelijk leven van vele inwoners in Minnertsga. Hiervoor is het nodig om niet alleen de positieve kanten te belichten maar ook de mogelijke negatieve. Ook moet men rekening houden met de tijd waarin deze gebruiken en gewoonten golden. Dit geldt natuurlijk niet alleen voor Minnertsga maar voor heel Nederland. Het kerkelijk gebeuren is altijd aan verandering onderhevig geweest en dit zal ook wel zo blijven. Het is niet aan mij om te beoordelen of het een verbetering of een verslechtering is geweest. Vaak ligt de waarheid in het midden.

Tenslotte wil ik dank brengen aan degenen die het mogelijk hebben gemaakt om dit boek samen te stellen. Dit geldt niet alleen voor de Kerkeraad (van toen en nu) en het Rijksarchief, maar ook voor de mensen die geholpen hebben door foto's in te leveren en deze te beschrijven. Verschillende gemeenteleden zijn voor mij Minnertsga in geweest om de namen te achterhalen van personen die op de foto's staan. Ook dit blijft nu bewaard voor de toekomst.

Dooitze Zwart - Minnertsga - 2 oktober 1999.

De Afscheiding en wat hieraan vooraf ging.

De "Acte van Afscheiding en Wederkeering", waarmee Ds. Hendrik de Cock met zijn kerkeraad en het grootste gedeelte der gemeente te Ulrum zich los maakte van de Hervormde Kerk, is gedateerd 13 oktober 1834. Deze daad vormde het begin van de Afscheiding.

Reeds de invoering in 1807 van een gezangenbundel voor de Hervormde Kerk had onrust gebracht en tegenstand opgeroepen. Sommige gemeenteleden weigerden deze gezangen te zingen omdat ze die niet in overeenstemming vonden met de leer der kerk. Doorslaggevend voor het ontstaan van de Afscheiding is geweest dat naar veler oordeel in de kerk ruimte werd gegeven voor de moderne ideeën van de Verlichting door een wijziging in de tekst van de zg. proponentformule, die predikanten bij hun ambtsaanvaarding moesten ondertekenen. Die verruiming werd gezien als een ontoelaatbare aantasting van de, door de vaders overgeleverde, Gereformeerde leer. De ontevredenheid kreeg een meer algemeen karakter. Predikanten die nog de oude waarheid brachten trokken veel toehoorders, die vaak uit wijde omtrek kwamen.

Na zijn afscheiding werd Ds. de Cock de raadsman voor velen die zich in de Hervormde kerk niet meer thuis voelden. Onder zijn leiding ontstonden ook in Friesland afgescheiden gemeenten. De eerste in Burum op 21 juni 1835, terwijl het op een latere reis van Ds. de Cock door Friesland tot afscheiding kwam in Sneek en Bolsward (27 november 1835), Sexbierum en Minnertsga (1 december 1835), Ferwerd en Blija (3 december 1835) en Marrum (4 december 1835). Minnertsga behoorde daarmee tot de eerste afgescheiden gemeenten in Friesland.

De overheid heeft geprobeerd de afscheidingsbeweging krachtig tegen te gaan. Samenkomsten van meer dan twintig personen waren verboden. De politie moest hierop toezien. Ze stoorden zich veelal niet aan dit verbod en beriepen zich op de door de grondwet toegekende vrijheid van godsdienst. Boete, gevangenisstraf en inkwartiering waren de straffen die zij moesten ondergaan. Na 1840 kwamen aan deze vervolgingen een einde en verkregen de Afgescheidenen erkenning onder de naam Christelijke Afgescheiden gemeenten.

1835 - 1875

In Minnertsga was al sinds 1812 Ds. G. Outhuys predikant in de Hervormde kerk. Hij was een rechtzinnig man. Ds. Outhuys overleed op 30 januari 1835 zodat hij niet meer heeft meegemaakt dat een aantal van zijn gemeenteleden zich op 1 december 1835 van de Hervormde kerk afscheidde. In 1836 kwam Ds. Martinus L. de Boer in Minnertsga en na diens komst hebben meer leden van de Hervormde kerk zich bij de Afgescheidenen aangesloten. Het waren slechts 14 personen die in december 1835 samen de afgescheiden gemeente vormden. Een schriftelijke kennisgeving van hun afscheiding, door allen ondertekend, werd op 19 december 1835 door Marten Ypma, de jongste van de kerkeraadsliden, ter hand gesteld aan de oudste ouderling van de Hervormde kerk.

Op 5 juli 1840 kreeg de gemeente zijn eerste dominee. Dit was Ds. Dirk Postma, geboren te Dokkum. Men beschikte toen net over een eigen kerkje op de Tsjillen met het huis er naast, dat als pastorie dienst deed. Dominee Postma was nog maar 22 jaar oud maar hij pakte de zaken meteen goed aan. Niet alleen zondags maar ook op woensdagavond werd er dienst gehouden en de catechisaties werden goed geregeld. Een verheugend bericht voor de gemeente was dat zij bij Koninklijk Besluit van 6 mei 1841

erkend werd als Christelijke Afscheiden gemeente, nadat eerder een verzoek om erkenning was afgewezen.

Maar diezelfde maand ontstonden er moeilijkheden tussen Ds. Postma en zijn ouderling Tjessinga. De laatste had op eigen houtje een kamer van de pastorie verhuurd aan een zekere Wesselius. Dominee beklagde zich bij de kerkeraad over die, hem opgedrongen, inwoning. De kerkeraad achtte die klacht gegrond maar daarmee was dominee zijn inwoner nog niet kwijt. Drie maanden later op 23 augustus 1941 kwam de buurman Jelle Ypma zich er in de kerkeradsvergadering nog over beklagen. Hij kon niet meer Christelijk wonen vanwege de onstuimige huishouding van S. Wesselius.

Kort na deze kwestie kwam Tjessinga met een tegenzet. Hij vond dat dominee te lang preekte en wel "een kwartier over de twee uren". Dominee toonde zich niet erg toeschietelijk en zo bleef de verhouding tussen ds. Postma en ouderling Tjessinga gespannen.

In de vergadering van 14 maart 1842 vroeg Marten Ypma om ontheffing van zijn ambt als diaken. De broeders zeggen dan toe hem een gunstige attestatie te zullen meegeven. Marten mocht van de kerkeraad proberen predikant te worden. In diezelfde vergadering deelde Ds. Postma mee dat hij het ontvangen beroep naar Middelstum - Bedum zou aannemen en voegde daaraan toe dat hij nu wel graag zijn achterstallig traktement wilde ontvangen. Die vraag bracht de broeders in verlegenheid want geld was er niet. Twee weken eerder dan was afgesproken hield Ds. Postma zijn afscheidspraak.

Hierna werd Willem J. Schuringa uit Middelstum een jaar dominee te Minnertsgea. Zijn traktement bedroeg vierhonderd gulden en vrij inwoning. Dominee Schuringa mocht zegen op zijn werk zien. Er zat wat groei in de gemeente die haar leden had wonen in Minnertsgea, St. Anne, Sint Jacob, Beetgum en Berlikum. Jammer was het voor de gemeente dat Ds. Schuringa in de kerkeradsvergadering van 5 februari 1844 wegens zwakte naar lichaam en geest "attestatie van ontslag" moest aanvragen zodat hij naar "vaderland" (Groningen) terug kon keren. Doordat hij in de voorbije zomer zeer sterk had gestudeerd op zijn catechismus-preken, was zijn geheugen zeer verzwakt geraakt. Het leek soms wel of hij door zijn ingespannen studie zijn verstand had verloren. Dit had hem moedeloos gemaakt en hij vroeg of hij een paar weken naar zijn vaderland mocht terugkeren. De vakantie had niet geholpen. Op 20 januari was hij bij het maken van de preek geheel bezweken. Schuringa was op de vergadering van 21 februari nog aanwezig. Daarna ging hij weer in Middelstum wonen. Hij vertrok in 1858 naar Ulrum waar hij in 1864 op 67-jarige leeftijd overleed. Schuringa was de eerste emeritus-predikant van de Afscheiden kerken en is jarenlang de enige gebleven.

Na het vertrek van Schuringa is de gemeente jarenlang vacant gebleven. Het Avondmaal werd een tijdlang niet gevierd. Ongeregeldheden kwamen dikwijls voor. Pas in januari 1854 beriep de gemeente met algemene stemmen de bekeerde jood Ds. Salomon Mozes Flesch te Edam, die een zeer bewogen kerkelijk verleden had. Flesch nam het beroep aan. Het liep met Ds. Flesch in Minnertsgea al heel gauw mis. Met het gemeentelijk leven ging het in de eerste weken goed. Er kwamen ook nieuwsgierigen naar Ds. Flesch luisteren zodat het kerkje in Minnertsgea de eerste zondagen vol raakte. Er werd in mei 1854 besloten om een houten windhok te plaatsen voor de ingang van de kerk tot berging en beschutting van hoorderen. Ook werd wat aan de verlichting in de kerk gedaan. Een koperslager uit Sint Jacob zou de lampen leveren. Er was onenigheid tussen de classis en dominee omdat deze afgezette dominee zonder meer beroepen was en niet eens bevestigd. De verhouding met de kerkeraad werd er ook niet beter op. Over en weer werden harde beschuldigingen geuit. De kerkeraad had tegenover de Classis ook niet juist gehandeld. Flesch was als dominee afgezet en zelfs geen lid van de kerk meer. Minnertsgea moest met Flesch breken anders werd de gemeente buiten het kerkverband gezet. Dominee had gezegd lid te zijn

van de gemeente in Edam maar dit bleek niet zo te zijn. Dominee werd afgezet. Het persoonlijk leven van Flesch verliep in Minnertsga ook al dramatisch. Op 24 juli waren zijn twee oudste jongens, Mozes en Johannes, resp. 14 en 7 jaar oud, overleden omdat ze giftige bessen hadden gegeten. Ook lag Flesch met zichzelf overhoop met zijn keus tussen Christendom en Jodendom. Flesch verhuisde uit Minnertsga. Hij stierf in december 1862 op 50-jarige leeftijd.

Minnertsga was nu over een periode van zes jaar weer vacant totdat in 1860 ds. J. ter Borg van Dokkum dominee in Minnertsga werd. Tot 4 december 1864 heeft deze dominee, die feitelijk aan Minnertsga geleend werd, zijn werk verricht. Dit alles was niet zonder zegen. Op 11 december 1864 werd S. Kalma dominee in Minnertsga. Het kerkje in de Tsjillen bleek te klein te zijn geworden en werd vergroot. Deze inwijding vond plaats op 8 oktober 1865. Dominee Kalma heeft geruime tijd met veel genot en vrede in de gemeente van Minnertsga gewoond. Toen de kerkeraad hem moest wijzen op het onkerkelijk leven van zijn vrouw werd de verhouding wat gespannen en nam hij in 1868 een beroep aan van de gemeente te Sappemeer. De vacature duurde niet lang. Op 29 maart 1869 werd ds. Lokhorst te Lippenhuizen beroepen. Deze nam het beroep aan. Enige tijd later bleek de verhouding tussen dominee en de kerkeraad niet voorbeeldig te zijn. Er braken hevige onlusten uit binnen de gemeente zodat sommige leden voor hun lidmaatschap bedankten en andere onder de kerkelijke tucht werden geplaatst. Het grootste gedeelte van de kerkeraad werd door de Classis van zijn ambt ontzet. Pas na twee en een half jaar was de kerkeraad weer geheel aangevuld en kon weer zelfstandig optreden. Deze zwarte periode in de geschiedenis van de Gereformeerde kerk in Minnertsga werd afgesloten met de komst van ds. F. Moet in november 1875.

1875 - 1904

November 1875

Kerkeradsvergadering gehouden op 16 November 1875 ten huize van den nieuwe leraar Ds. F. Moet.

Alle leden vertegenwoordigd behalve diaken W.R. Brems. De beroepingsbrief van Ds. Moet wordt opgenomen in de notulen. Bevestiging Ds. Moet op 12 November 1875. Diaken Brems komt binnen. Hij was door bepaalde omstandigheden verhinderd om op bepaalde tijd te komen. De catechisaties worden geopend omdat het hier de tijd voor is. Ook zal begonnen worden met het huisbezoek en naar tijdsomstandigheden worden voortgezet. De kerkeraad besluit dat één lid voortaan geen twee ambten in de kerkeraad mag bedienen. Er wordt gesproken over het lidmaat Popke Hager, die nog twee kinderen ongedoopt heeft, waarover hij reeds onderscheiden malen vermaand is, maar hierin toch blijft volharden. Er wordt besloten hem bij het huisbezoek hierover nogmaals te vermanen. Viering H.A. 19 Dec. 1875. Als scriba wordt gekozen D.E. v.d. Berg. Voor de tijd van drie jaar wordt benoemd tot kerkvoogd de kerkvoogd W.R. Brems. Door de kerkeraad wordt tot diaken benoemd voor 1 jaar de, anders met Nieuwjaar aftredende, diaken D.T. Wiersma.

9 December 1875 - H. Wiersma is ziek en kon niet komen. Tot ouderlingen zijn benoemd de aftredende ouderlingen F. Zoon en de kerkvoogd Y.C. Jelgerhuis en diaken A. Postma. Tot kerkvoogd P.F. Zoon. Er wordt gesproken over het lidmaat Grietje J. Norbruis, die in strijd met de kerkorde heeft gehandeld door haar kind in het Hervormd genootschap te laten dopen en wordt besloten haar lidmaatschap overeenkomstig haar begeerte op te heffen, daar zij, ofschoon reeds menigmaal hierover onderhouden,

toch steeds met daden betoont haar doen in dezen goed te keuren. De gemeente wordt dit openlijk bekend gemaakt.

10 Jan. 1876 - De nieuwgekozen kerkeradsleden worden in deze vergadering door Ds. Moet welkom geheten en de aftredende ouderling H. Wiersma wordt bedankt. Na belijdenis des geloofs is op 15 Dec. 1875 tot lidmaat der gemeente aangenomen Cornelis Folkertsma. Op 15 Dec. zijn H. Dijkstra en zijne echtgenoot P. de Groot verschenen om belijdenis des geloofs af te leggen. Na rijp overleg oordeelt de kerkeraad dit om bijzondere reden enige tijd uit te stellen en genoemde personen ernstig aan te raden van de catechisatiën trouw gebruik te maken, ten einde belijdenis des geloofs te doen. Door de ouderling F. Zoon wordt een lijst overhandigd van enige leden der gemeente te Franeker, wonende te Tjummarum met het verzoek om met attestatie naar de gemeente te Minnertsnga te komen omdat de afstand naar Franeker groter is. De gemeente in Franeker zal hierover in kennis worden gesteld. De nieuwgekozen ouderlingen en diaken zijn bevestigd op 1 jan. 1876. Tot voorlezer en voorzinger in het kerkgebouw is benoemd de ouderling Y.C. Jelgerhuis. Hij wordt ook toeziend Kerkvoogd.

2 Februari 1876 - Afwezig Kerkvoogd P. Zoon. Er zal een schoolrede worden gehouden in de bijzondere school te St. Anne. Evenzo wordt daar een preekverzoek ingewilligd. De leraar mag de gelden ontvangen bij preekbeurten in andere gemeenten houden.

2 Maart 1876 - Afwezig Kerkvoogd P. Zoon. Er wordt meegedeeld door de ouderling F. Zoon een verzoek van Cornelis S. Holwerda aan de Kerkeraad om zijn dooplidattest van de Chr. Ger. Gem. te Hallum op te vragen. Bidstond voor het gewas des velds zal gehouden worden op 9 Mrt., des avonds ten 5 ure. Er wordt gesproken over de leden H. Heima en S v.d. Wal enz, die ongesteld zijn en niet in staat versterkende middelen te bekomen. Er wordt besloten aanstaande Zondag na de Godsdienst ten hunne behoeften een collecte te houden ten einde in die behoeften te voorzien. H.A. zal worden gehouden op 26 Maart. Komen in de vergadering M.A. Faber, S.A. Faber, M. Dijkstra en zijne echtgenoot P. de Groot. De eerste drie willen belijdenis afleggen en P. de Groot wil dooplid worden. Na enige discussie wordt hieraan voldaan.

5 April 1876 - Ouderling D.E. v.d. Berg ontbreekt. De nieuwe leden worden genoemd. De verhuring der zitplaatsen in het kerkgebouw wordt bepaald op Paaschmaandag na de Godsdienst. A.s. Zondag zal worden gecollecteerd voor de noodlijdenden door de watersnood. Er wordt voorgesteld een tweetal personen der gemeente voor te stellen ten einde daaruit een ouderling te kiezen om de plaats in te nemen van de op 12 Mei a.s. vertrekkende ouderling D.E. van der Berg. Daarna komt ouderling van der Berg binnen.

4 Mei 1876 - Afwezig kerkvoogd P. Zoon. De gemeente mag kiezen uit de personen H. Wiersma en B. Knol. Reinder Dijkstra en zijne huisvrouw komen binnen met het doel om belijdenis des geloofs af te leggen. Na onderzoek wordt hieraan voldaan. Er wordt gesproken over dooplid D.Y. K., die zich menigmaal schuldig maakt aan het misbruik van sterke drank. Ouderlingen F. Zoon en Y.C. Jelgerhuis zullen hem hierover vermanen. Tot scriba wordt benoemd D.T. Wiersma door vertrek van van der Berg.

7 Juni 1876 - H. Wiersma wordt hartelijk welkom geheten. De ouderling F. Zoon verzoekt wegens beroepsbezigheden de vergadering te mogen verlaten. Dit mag. H. Wiersma is op 21 Mei tot ouderling gekozen en 5 Juni bevestigd. H.A. op 8 Juli. Er wordt besloten om voortaan de Doopbediening te houden op de eerste Zondag in de Maand, doch bij bijzondere omstandigheden dit te wijzigen. Er wordt besloten dit jaar de kerk schoon te maken, te witten en te vernissen, alsmede ook de stoelen te vernissen. Tot organisten met inbegrip van trappen worden benoemd twee zoons van Y.C. Jelgerhuis,

voor f 30,- van 12 Mei 1876 tot 12 mei 1877. De kerkeradsvergaderingen zullen voortaan worden gehouden des avonds ten 5 ure. Rommert Haartsma en zijne huisvrouw mogen belijdenis afleggen.

2 Juli 1876 - Bevestiging van nieuwe leden Rommert Haartsma en Klaaske Hempenius heeft plaatsgehad op 25 Juni l.l. Op verzoek van Kornelis Holwerda is aan de kerkeraad te Hallum een verzoek gericht om bewijs van zijn dooplidmaatschap, maar zijn naam werd niet in het boek der doopleden gevonden. De kerkeraad van Wanswerd en Birdaard zal hierover worden benaderd. Er wordt gesproken over het lidmaat Grietje Dijkstra, huisvrouw van Anne Miedema en besloten een commissie te benoemen om haar te onderhouden over de ongunstige uitdrukkingen jegens de kerkeraad en gemeente haar te vermanen ditmaal geen gebruik te maken van het Heilig Avondmaal. Hiertoe benoemd leraar F. Moet en de ouderling Y.C. Jelgerhuis.

2 Augustus 1876 - Afwezig F. Zoon en P. Zoon wegens hun beroep. Om de verschuldigde gelden wegens het tekenen op de lijst voor het traktement te innen is met algemene stemmen gekozen de kerkvoogd P. Zoon. De comm. heeft het lidmaat Grietje Dijkstra, huisvrouw van Anne Miedema in liefde onderhouden over haar onchristelijk leven, ongunstige en onkiesche uitdrukkingen en haar vermaand geen gebruik te maken van het H.A. De comm. is echter met genoemd lidmaat zeer teleurgesteld zodat, indien zij geen belijdenis doet voor haar onbetamelijk gedrag, de kerkeraad genoodzaakt zal zijn de kerkelijke tucht op haar toe te passen.

30 Augustus 1876 - Afwezig P. Zoon. Later wel aanwezig. Er wordt weer een comm. samengesteld om Grietje Dijkstra nog eens aan te manen om schuldbelijdenis af te leggen over haar onchristelijk leven en onbetamelijke woorden. F. Zoon en H. Wiersma zullen haar bezoeken. Er wordt besloten met de kerkeraad van de gemeente te St. Anne te spreken over de leden aan de Oudendijk in verband met het spreeklokaal "Kinderheil" aldaar over tot welke gemeente zij volgens de kerkorde behoren. Er wordt een commissie benoemd om met het lidmaat Aaltje de Vries te Tjummarum te spreken over het weinig gebruik maken van de Openbare Godsdienst. Ds. Moet en ouderling F. Zoon zullen dit doen. Er zal een buitengewone kollekte worden gehouden ten behoeve der gemeentelijke uitgaven.

4 October 1876 - Grietje Dijkstra zal in haar lidmaatrechten worden hersteld. Er wordt besloten lidmaat Grietje Dijkstra, huisvrouw van Anne Miedema, nogmaals te vermanen en haar te verbieden tot het H.A. toe te treden, nu wegens haar aanslag op eigen leven. H.A. 22 Oct. Met huisbezoek zal worden begonnen op 9 October. Kerkeradsvergadering zullen voortaan aanvangen op 2 uur des middags.

7 Nov. 1876 - Na 1 jaar dienstwerk wordt ds. Moet een cadeau gegeven van honderd gulden. Om dit elk jaar te doen wordt besloten vier keer per jaar een driemaandelijksche kollekte te houden. Ds. Moet en Y.C. Jelgerhuis zullen met U. Dijkstra praten over zijn onchristelijke levenswijze betreffende het huiselijk en maatschappelijk leven omdat hij hierover opspraak heeft verwekt. Ouderlingen H. Wiersma en Joh. Vogel en de diaken D.T. Wiersma treden af zodat er een nominatie wordt opgemaakt voor ouderlingen B. Kasma en A. Boersma en voor diaken P. Winsemius en D.T. Wiersma. Toegetreden door belijdenis des geloofs F. Schaaf en zijn echtgenote Elizabeth Brouwers.

4 December 1876 - Afwezig Ds. Moet wegens ongesteldheid zijn echtgenote. P. Zoon moet wegens beroepsbezigheden bedanken als kerkvoogd per 1 januari. De reiskosten naar de classicale vergaderingen van 3 gulden zullen uit de kerkbeurs worden betaald. Ds. Moet komt binnen.

1 Januari 1877 - Er wordt besloten ouderling F. Zoon en het lidmaat M. Knol te verzoeken om te Tjummarum een kindercatechisatie op te richten. De aftredende ouderlingen en diaken zijn vanmorgen (zondag) weer bevestigd. H.A. 21 januari. Kerkvoogd benoemd: F.A. Schaaf.

31 januari 1877 - Afwezig ouderling H. Wiersma. J.P. Wassenaar komt binnen en wil dooplid worden, evenals zijn huisvrouw Grietje Hoekstra die belijdenis wil doen. Dit wordt toegestaan. Traktement van Ds. wordt 800 gulden en vrij winteraardappelen.

1 Maart 1877 - 18 Febr. is Grietje Hoekstra als lidmaat bevestigd. Hille Douma wil belijdenis doen. Dit mag.

27 Maart 1877 - H. Douma is op 18 Maart bevestigd. De Kerkeraad zegt aan de Chr. Jongelingsver. bij noodzakelijke behoefte voor de huur van een kamer van 12 mei 1877 tot 12 mei 1878 tien gulden toe en vraagt van die ver. het gebruik van die kamer voor noodzakelijke vergaderingen. H.A. 15 april.

3 Mei 1877 - Er wordt besloten Donderdagmiddag a.s. (Hemelvaart) na de Godsdienstoefening de zitplaatsen in de kerk te verhuren. Sietske Sijbesma komt met het verzoek om dooplid te worden. Dit mag. Ook komt Bregtje Nijp, huisvrouw van Kornelis Zuidema. Deze wil belijdenis doen. Dit zal op 20 Mei gebeuren. Na lange discussiën en rijp overleg oordeelt de kerkeraad met het oog op de behoeften van eigen gemeente Germen Sijbesma geen financieele ondersteuning tot zijne studiën te kunnen verlenen.

4 Juni 1877 - Er wordt besloten de organisten te verzoeken om op dezelfde voorwaarden ook dit jaar het orgel te bespelen. Ds. Moet en Y.C. Jelgerhuis zullen met Grietje Dijkstra spreken over hare eeuwige belangen. H.A. 1 Juli. De kerkvisiatoren hadden alles in orde bevonden.

6 Augustus 1877 - Er wordt besloten Zondag 19 Augustus de mansleden der gemeente te verzoeken Zondagmiddag 26 Aug. na de Godsdienst in de kerk te blijven om met hen een belangrijke zaak te bespreken. F. Zoon en Joh. Vogel zullen dooplid Pieter Lanting vermanen aangaande zijn losbandig leven. Aagje B. Schaaf heeft belijdenis des geloofs gedaan. Bevestigd 22 Juli 1877. Ook zal dooplid Jan Verkruizen worden vermaand over zijn ontheiliging aan de dag des Heren in en met zijn nu onlangs begonnen affaire. Ds. en Jelgerhuis zullen dit doen.

6 September 1877 - Afwezig kerkvoogd F. Schaaf en diaken D.T. Wiersma. De eerste wegens ongesteldheid. De tweede wegens het smartelijk verlies van een zijner kinderen. H.A. 7 October. Met de doopleden W. Boersma en vrouw zal worden gesproken over hun onkerkelijk leven en de doop van hun kind. Ds. en H. Wiersma nemen dit op zich.

27 September 1877 - Kerkvoogd F. Schaaf is ziek. De commissie heeft Pieter Lanting gesproken met gunstig gevolg. Antje Koopmans, vrouw van Jan Verkruizen wil belijdenis doen. Ze wordt niet afgewezen maar omdat haar man op den dag des Heren sterke drank verkoopt, waartoe ook zij bij enkele gelegenheid genoopt wordt, wordt ze nog niet bevestigd. Deze week wordt met het huisbezoek begonnen. Voortaan kerkeradsvergadering op 3 uur.

24 October 1877 - Dankuur voor het gewas op 8 Nov. om 3 uur. Er wordt besloten de kerkelijke tucht onder verzachtende omstandigheden toe te passen op Elisabeth Hibma. Nominatie opgesteld waaronder de aftredende ouderlingen Y.C. Jelgerhuis en F. Zoon alsmede Bauke Kasma en Ane Miedema. Voor diaken de aftredende diaken A. Postma en D. Algera. Marten van Dijk wil belijdenis doen. Hij wordt als lid aangenomen. Bevestiging zondag 4 Nov.

21 November 1877 - Afwezig diaken Postma. Kerkelijke tucht toegepast op het lidmaat Elisabeth Hibma. Met haar zal door ds. en F. Zoon worden gesproken. F. Zoon en Y.C. Jelgerhuis worden weer ouderling en Dirk Algera wordt diaken. Bevestiging van Marten van Dijk heeft plaatsgehad op 11 Nov. Trijntje Statema, huisvrouw van B. Kasma, komt binnen en wenst belijdenis te doen. Dit wordt toegestaan. Er wordt besloten om de veertien dagen te Tjummarum te catechiseeren door Ds. Moet. Antje Koopmans wordt op 9 Dec. bevestigd in haar lidmaatschap.

30 Januari 1878 - Jakob de Vries en zijn vrouw Jeltje de Vries doen een verzoek om als doopleden te worden aangenomen. Dit kan. Oets Wouwnaar wil belijdenis doen. De bevestiging zal plaatshebben op 17 februari. De bevestiging van Thijs Kas en Trijntje Haitsma, huisvrouw van O. Wouwnaar heeft plaatsgehad op zondag 13 jan. I.I. W.R. Brems wordt kerkvoogd. Het dooplidmaatschap van Jan Verkruizen is opgeheven. Aan Oepke Marra is gevraagd zijn dooplidmaatschap alsnog niet op te heffen. H.A. op 20 Januari I.I. Er zal door de ouderlingen F. Zoon en H. Wiersma een onderzoek worden ingesteld bij de leden Reinder Dijkstra en zijne huisvrouw Meino Breitsma met betrekking tot hun huiselijk en kerkelijk leven.

6 Maart 1877 - Ouderling Joh. Vogel afwezig. Oets Wouwnaar is bevestigd op 17 Februari I.I. Er wordt na stemming besloten het dooplidmaatschap van Oepke Marra vooralsnog niet op te heffen. Johannes Vogel komt binnen. De wezenverzorging zal niet worden veranderd. F. Zoon en H. Wiersma zullen met het lidmaat Uilke Dijkstra praten. De opheffing van de kerkelijke tucht van Elisabeth Hibma, huisvrouw van Joh. Ozinga zal plaats hebben op 10 Maart. Biduur op Donderdag 14 Maart om 5 uur. De kerkeraad besluit gezamenlijk een tekort van f 385,- op de volgende wijze aan te zuiveren. F. Zoon 150, W.R. Brems 150, Y.C. Jelgerhuis 40, F. Schaaf 30, D.T. Wiersma 10, H. Wiersma 2,50 en Joh. Vogel 2 gulden vijftig. Echter zullen de gemeente verzocht worden het hunne bij te dragen tot tegemoetkoming van F. Zoon en W.R. Brems.

4 April 1878 - Afwezig kerkvoogd W.R. Brems. H.A. op 21 April. Jantje R. van der Weide zal verzocht worden om zondagmiddag voor de kerkeraad te verschijnen. Als ze dit niet doet komen Ds. Moet en Joh. Vogel bij haar. De verhuring der zitplaatsen is bepaald op Paaschmaandag 22 April. Kerkeraadsvrgadering voortaan om 5 uur.

1 Mei 1878 - Afwezig W.R. Brems en F. Schaaf. Schaaf door familieomstandigheden. Jantje R. van der Weide heeft aan het verzoek voldaan. Brems komt ter vergadering. Er wordt besloten de cententelling voortaan voor de Kerkeraadsvergadering te houden. De vijf naastbijwonende kerkeraadsliden zijn verplicht dit te doen. Uilke Dijkstra zal worden verzocht op de kerkeraadsvergadering te komen.

5 Juni 1878 - De doopleden Joh. Mulder en zijn vrouw Jetske Schotanus zullen thuis worden bezocht door Ds. en ouderling Joh. Vogel. Omdat lidmaat Uilke Dijkstra thans niet in het dorp is zal hem op een volgende verg. verzocht worden te verschijnen. Er wordt besloten dat voortaan bij de bediening van het H.A. tijdens de bediening aan elke zijde van de Leeraar een Ouderling een plaats zal innemen om zoveel mogelijk alle verwarring bij die heilige plechtigheid te voorkomen.

25 Juni 1878 - Joh. Vogel afwezig door omstandigheden. Johannes Mulder en Uilke Dijkstra zijn nog steeds niet in het dorp zodat ze ook niet op de vergadering kunnen verschijnen. H.A. zondag 7 Juli wegens vertrek van dominee.

18 Juli 1878 - Kerkvoogd W. Brems ontbreekt. Afscheidsrede van ds. F. Moet is gehouden op 14 Juli l.l. F. Zoon is benoemd tot President. Vicepresident Y. Jelgerhuis. Tot consulent is benoemd de Heer Ph. Eskes, predikant te Franeker. Kerkvoogd W. Brems komt binnen. F. Schaaf verlaat de vergadering wegens ongesteldheid. Het lidmaat Uilke Dijkstra is op deze vergadering verzocht en heeft aan dit verzoek voldaan.

25 Juli 1878 - Ten huize van W. Brems. Voorheen werd altijd vergaderd bij dominee Moet. Commissie tot benoeming doet verslag. Ook zal men naar ds. M. v.d. Mast, predikant te Zutphen. F. Zoon, W. Brems en F. Schaaf zullen gaan.

31 Juli 1878 - In de pastorie. W. Brems kon niet naar Zutphen. Voor hem ging D. Wiersma. De comm. doet verslag. Ook zal ds. Veltman, predikant te Blija worden benaderd.

25 Augustus 1878 - In de pastorie. H. Wiersma is ziek. Predikant H. Dijkstra van Gees, Ds. v.d. Mast en Veltman zullen aan de gemeente worden voorgesteld.

De kerkvisitatie is met goed gevolg afgelegd.

18 September 1878 - Ds. Veltman is na stemming beroepen. Traktement f 850,- of 800 gulden en 30 korven aardappels ter keuze van ds. Veltman, vrije pastorie en vrij van alle lasten. Er wordt besloten de naameloze censuur van het lidmaat Uilke Dijkstra op te heffen. Dit zal aan de gemeente worden bekend gemaakt. Dooplid Pieter Lanting zal ernstig worden vermaand over zijn onchristelijk leven door F. Zoon en H. Wiersma.

23 September 1878 - Ds. Veltman had geen vrijmoedigheid om ons beroep aan te nemen. Tweetal predikanten benoemd om voor te dragen: ds. Veltman van Blija en ds. van der Mast van Zutphen.

3 October 1878 - In de pastorie. Afwezig F. Schaaf door ongesteldheid. Voor de tweede maal Veltman beroepen waarop door ds. Veltman is bedankt. H.A. 27 Oct. Ds. Dalhuizen zal worden benaderd door F. Zoon, Joh. Vogel en D. Wiersma.

23 October 1878 - Ds. Dalhuizen van Oldeboorn wordt beroepen. Op 19 Oct. is verblijd bericht ontvangen van Ds. T. Dalhuizen dat hij onze roeping heeft aangenomen. F. Zoon en Joh. Vogel zullen een onderzoek in stellen bij het lidmaat Reinder Dijkstra. Er wordt besloten bij de bevestiging en intree van de predikant Dalhuizen een bezonden Collecte te houden tot bestrijding der kosten. Kerkeradsvergadering voortaan om twee uur en bij meer dan een vierde uur te laat op de vergadering komende zonder noodzaken zal ieder 25 Cent boete betalen ten voordeele der kerkbeurs.

12 November 1878 - Ten huize van Ds. Dalhuijsen. Bevestiging was op 10 November. Er wordt besloten een catechisatie in Tjummarum te houden deze winter. Ook wordt besloten gedurende de wintertijd woensdagavonds 5 uur godsdienstoefening te houden. Er wordt als ouderlingen voorgesteld H. Wiersma, A. Postma, Joh. Vogel en O. Wouwenaar. Als diakenen D. Wiersma en T. Kas. Benoemd als kerkvoogd Schaaf.

2 December 1878 - Bij dominee. Door ongesteldheid ontbreekt F. Schaaf. Herbenoemd als ouderling H. Wiersma en Joh. Vogel en D.T. Wiersma als diaken. De doopsbediening van K. Holwerda is tot nog toe onbekend voor onze gemeente. Dit wordt ter Classis gebracht.

Buitengewone verg. 6 December 1878 - Ten huize van T.D. Wiersma. Afwezig diaken Algera. T.D. Wiersma en zijn vrouw Akke K. Hoekstra willen belijdenis doen. Dit mag. Door ouderdom en lichaamszwakte wordt Akke Hoekstra slechts door de kerkeraad in haar lidmaatschap bevestigd.

1 Januari 1879 - Op Zondag 8 jan. is T.D. Wiersma in zijn lidmaatschap bevestigd. Zijn vrouw was al in de kerkeradsvergadering bevestigd. Deze echtelieden zijn reeds in hoogen ouderdom tot de gemeente toegetreden, daar T.D. Wiersma, ruim 77 jaren en zijn huisvrouw Akke Hoekstra ruim 78 jaren telt. H.A. 26 jan. a.s. De laatstgehouden H.A. was op 27 Oct. 1878 door ds. Alting van St. Anna.

30 Jan. 1879 - Bij Dominee. H. Wiersma is verhinderd door ziekte. Er wordt besloten aan de leden te Tjummarum ernstig te verzoeken enige tijd te toeven in te stellen eener Comm. tot stigtig eener zelfstandige Godsdienstoefening te Tjummarum. Er zal aan de kerkeraad in St. Anne worden gevraagd hoe het komt dat er drie ongedoopte kinderen van doopleden met attestatie worden overgedragen aan de Gemeente Minnertsga. Waarom ongedoopt? Cornelis Y. Jelgerhuis komt binnen en wenst belijdenis te doen. Wordt aangenomen. Door de weinige belangstelling wordt besloten bekend te maken dat de kerkeraad zich genoodzaakt ziet de wekelijkse Godsdienst af te schaffen. Siebrigje Faber zal worden vermaand door ds. Dalhuijsen en Joh. Vogel omdat zij zich schuldig heeft gemaakt aan openbare sabatschending. Ds. had zijn ambtsplicht verzuimd vanwege Catechisatie te Tjummarum.

26 Febr. 1879 - Bij dominee thuis. Cornelis Jelgerhuis is op 23 Febr. in zijn lidmaatschap bevestigd. Er wordt besloten een collecte te houden voor de Chr. school te Minnertsga voor tegemoetkoming der behoeftige kinderen onzer gemeente die daar bijna kosteloos onderwijs genieten. De kerkelijke boeken, ook der Diaconie, worden ter tafel gebracht en goedgekeurd. Biduur donderdag 13 Maart om 3 uur.

Buitengewone Kerkeradsvergadering op 15 Maart ten huize van Ds. Dalhuizen.

President H. Wiersma. De toeleidende oorzaak dezer vergadering is als volgt. Op vrijdag 14 Maart is onze Leraar Ds. Dalhuizen naar St. Anne geweest en des 's morgens ruim half negen vertrokken van Minnertsga en is des avonds ruim half zes uur weer terug in Minnertsga gekomen in een toestand dat de straatjongens hem achterna liepen vanwege verregaande dronkenschap, volgens mededeeling van het zontje van D.T. Wiersma, die heel verbaasd ten huize kwam en zei: "Ach vader wat is het nu raar met onze domini, waarop D. Wiersma vroeg: "Hoe zo jongen?" Zijn zontje zei: "Och wat is dominee dronken, de jongens lopen hem na! Daarop ging Wiersma naar Y. Jelgerhuis om hem met de zaak in kennis te stellen. Toen zijn Jelgerhuis en Wiersma tezamen naar de pastorie gegaan om zich van de waarheid te overtuigen. Daar aangekomen zijnde, lag de leraar al op bed en was zoals de juffrouw zei niet te spreken. Doch zij wenschten van de zaak overtuigd te zijn zodat Jelgerhuis en Wiersma de vrijheid gebruikten naar het bed toe te gaan en vonden daar de leraar in bewustelooze toestand op het bed liggen: hoed en jas uitgetrokken en voorts met klederen en schoenen aan, waarmede hij uit het slijk was gekomen boven op de dekens liggen. Zij spraken hem aan maar zij bemerkten dat zij niets met hem konden worden vanwege dronkenschap. Dit was 15 a 20 minuten na zijne thuiskomst. Ze zijn daarop vertrokken. Des avonds plusminus acht uur zijn de vier kerkeradsleden Jelgerhuis, Vogel, Algera en Wiersma naar de pastorie gegaan en vonden de leraar nog in dezelfde positie op bed liggen doch op hun aanhoudend verzoek is hij uit het bed gekomen en is dadelijk naar achteren vertrokken. Zij wachten bijna een uur dat de leraar in de kamer zou komen doch te vergeefs: hij kwam niet. Waarop zij vroegen aan de juffrouw: Waar blijft dominee? Ze zei: "Dominee heeft verzocht om morgen terug te komen". Waarop de kerkeradsleden antwoorden: "Daarom zijn wij hier niet gekomen". Toen zijn zij naar de studeerkamer gegaan waar de moeder van juffrouw zei dat dominee daar was doch zij vonden de deur

gesloten. Ze klopten aan en verzochten om de deur te openen doch dominee deed dit niet, daar hij hun wel hoorde, doch enige ogenblikken toevende zijn zij naar de buiten gegaan, die achter op de plaats uitkomt en vonden die deur openstaan. Er was geen licht in de studeerkamer zodat ze zich van een brandende lucifer hebben bediend waarna ze merkten dat dominee niet meer in de studeerkamer was. Toen aan het zoeken bij de sloot en in de tuin doch eindelijk vond Dirk Algera hem rechtopstaande achter in de steeg bij de kerk. Daarop zijn zij samen weer in huis gegaan, doch over de toestand sprekende, is hun gebleken dat de leraar op de heenreis al te Sint Jacob in de Herberg de Krim en bij aankomst in Sint Anna weder eerst in de Herberg is aangezeild en is daarop uit Sint Anna vertrokken tot aan halfweg tussen Sint Anna en Sint Jacob waar hij weder in de herberg is gegaan en toen daar vandaan naar de Krim te Sint Jacob, logement op het Oostend van het dorp. Vandaar is hij naar een herberg op het Zuidend van het dorp gegaan om nog iets te gebruiken en zo eindelijk naar Minnertsma is gereisd.

Alle leden van de kerkeraad zijn aanwezig. Door omstandigheden worden de notulen van de vorige vergadering niet gelezen.

Er wordt door de leraar een verslag medegedeeld van zijn reis van 14 Maart l.l. naar Sint Anna en daaruit blijkt dat Zijne Eerwaarde op de heen- en terugreis 8 glazen Beijers en Deventer bier en een Berenburger glasje heeft gebruikt. Tot toelichting is dienende dat de leraar op de heenreis in het logement de Krim een glas Beijers en bij zijn aankomst in Sint Anna weer een glas Beijers en daarop is vertrokken naar Bekius en Ds. Alting. Toen weer naar de Herberg en daar een glas Beijers en een glas Berenburger. Op halfweg tussen Sint Anne en Sint Jacob in een herberg een glas Beijers en een broodje en een glas Deventer heeft gebruikt. Toen in de Krim te Sint Jacob nog 2 glazen Beijers heeft gebruikt en op het Zuidend van het dorp weer in een Herberg nog een glas Beijers. Volgens eigen bekentenis van de leraar, voor zoo ver hij er zelf van bewust is. De leraar verklaart dat als hij meer geld bij zich gehad had, hij later thuis was gekomen om zich daardoor voor het publiek te verbergen.

Er wordt door de kerkeraad ook met goedkeuring van de leraar beslist dat hij voorlopig in zijner bediening wordt geschorst vanwege openbare dronkenschap en voorts draagt de kerkeraad de zaak over aan de Classis. De vergadering wordt zoals elke vergadering gesloten met psalmgezang en dankgebed door F. Zoon.

17 Maart 1879 - Bij Jelgerhuis. Als president wordt benoemd ouderling F. Zoon. Notulen worden niet voorgelezen. De toelidende oorzaak dezer vergadering is als volgt. Hedenavond zijn F. Zoon en Y. Jelgerhuis bij hunne thuiskomst van Franeker naar D. Wiersma gegaan en deelden mede geruchten van de thans bestaande omstandigheden, die zij gehoord hadden van een kerkeraadslid der Ger. gemeente te Sint Anne waarop door hen werd besloten een onderzoek der zaak bij de logementshouders in te stellen, hetwelk door drie kerkeraadsliden ook is volbracht. Het is gebleken dat de leraar op de heenreis in de Krim een glas Beijers en op de terugreis vijf glazen Beijers en twee broodjes met vlees en voor 10 Cts sigaren en bij van der Lei te Sint Anne bij de aankomst 1 glas Beijers en terug 1 glas Beijers en een glas Beerenburger en bij Deinema op halfweg twee glazen Beerenburger, 1 glas Beijers, 1 glas Deventer en een broodje met kaas. Bij Rensema in Sint Jacob een glas Beijers bier. De leraar hierop nog eens navragend geeft te kennen dat hij niet anders weet dan zo als hij reeds gezegd heeft.

F. Zoon, Y.C. Jelgerhuis en diaken D. Wiersma zullen naar de Classisvergadering.

21 Maart 1879 - Bij Ds. Dalhuijsen. Ook de kerkeraad van Franeker was aanwezig. Voorzitter ds. Eskes. De bijeenkomst dezer vergadering is den oorzaak als zoude Ds. Dalhuijsen zich schuldig gemaakt hebben

aan misbruik van sterke drank. De voorzitter wordt een missieve overhandigd van de kerkeraad van Minnertsga behelzende een aanklacht van het gebeurde met hunne leraar op de 14 Maart 1879 komende van Sint Anna terug naar Minnertsga als in een beschonken toestand. Betreffende de reis van Minnertsga naar Franeker en vandaar naar Leeuwarden en vandaar naar huis, hetwelk veel onrust teweeg gebracht heeft in het dorp en gemeente als zoude Zijne Eerwaarde verdrongen zijn. Echter 's avonds omstreeks 10 uur aangekomen, waar ook wel enige vermoeden bestond als zoude de leeraar toen niet geweest zijn zoo als het behoorde. Verder vermoed men wel dat bij gelegenheid van zijn catechisatiereis naar Tjummarum wel gebruik van sterke drank door Z. Eerwaarde gemaakt zoude worden. Ook wil dat hij het aan huis zoude gehaald hebben daar bij aanmerkingen worden gemaakt op zijn Zijne Eerwaarde herderlijk werk enz. als zoude dit alles eenig aanleiding gegeven hebben tot de daad die reeds aanhangig is.

De Kerkeraad van Franeker merkt op, dat als bovengenoemde niet in aanmerking kan komen omdat zulks niet op hun eigen kerkeraad met de leraar behandeld is. Ds. Dalhuijsen wordt binnengeropen ten einde hem over het onderhorige te horen en zich te verantwoorden.

De messieve wordt aan ds. Dalhuijsen voorgelezen. Ds. betuigt spijt en zal zich onderwerpen aan het oordeel der vergadering. Hierna vertrekt hij.

Er volgt een schorsing van zes weken met behoud van het hele traktement. De vraag rijst hoe te handelen wanneer Ds. binnen deze zes weken weer een misstap begaat. Hierover bestaat wel een vermoeden. De grond van de vrees bestaat uit het feit dat de leraar zijn vrouw zich in zwangere staat bevindt, te vroeg een kind ter wereld zal brengen ten opzichte van de tijd waarop dit huwelijksverbintenis heeft plaatsgehad. Welk een opzien zal dit baren? Hierover wordt de leraar weer binnen geroepen. Ds. Dalhuijsen antwoordt dat de vergadering volstrekt geen recht heeft hem daar over te vragen en maar eenvoudig dien tijd af te wachten en dat recht aan zich zelve te houden. Ds. Dalhuijsen gaat met dankbetuiging de vergadering verlaten en verblijdt zich tevens dat in de Chr. Ger. kerk een zoodanige tucht bestaat.

2 April 1879 - In de pastorie. Afwezig H. Wiersma. De collecte voor de school heeft opgebracht f 11,35. Dit is aan de schoolcommissie overhandigd door de kerkvoogd W. Brems. Biduur is gehouden op donderdag 13 maart l.l.

Dubbele Kerkeradsvergadering op 30 April 1879 - Vergadering van de Kerkeradsleden van Franeker en Minnertsga. Reden van vergaderen is een brief ontvangen door de Kerkeraad in Minnertsga van hun leraar. Uit dit schrijven wordt vernomen dat ds. Dalhuijsen het vermoeden omtrent de te vroegtijdige bevalling zijner vrouw, waarnaar hij op een vorige dubbele Kerkeradsvergadering was ondervraagd geworden, maar waarop hij toen ontwijkend geantwoord had, erkend heeft waarheid te zijn. Hierdoor had de kerkeraad van Minnertsga behoefte gevonden weer een dubbele kerkeradsvergadering te beleggen. De vraag was hoe nu te handelen daar de zes weken van schorsing in zijne bediening welke hem vanwege zonde van openbare dronkenschap waren opgelegd geworden, den aanstaanden zondag verstreken waren. De gehele vergadering was van mening dat het bij een vernieuwde schorsing alleen niet blijven kon, wat de kerkeraad van Minnertsga betref op de diaken Algera na, die voor enige tijd schorsing voorstelde, om daarna de predikant de uitoefening van zijn ambt te laten hervatten. Na rijpe en enigzins breedvoerige beraadslaging werd eindelijk aan de kerkeraad van Minnertsga de vraag gedaan, hoe die over de zaak dacht. Men drong aan op ontbinding van ds. Dalhuijsen van de gemeente Minnertsga. Alleen diaken Algera dacht hier anders over. Omdat bij de dubbele kerkeraad de rest liever zag een vernieuwde schorsing met behoud van volledig traktement op te leggen zou men dit aan de Classis voorleggen. Na rondvraag wordt besloten daar een kleine meerderheid hiervoor is dat ook de

mogelijkheid tot ontbinding aan de Classis zal worden opgedragen. Hierna komt Ds. Dalhuijsen binnen en bedankt voor het behoud van zijn traktement.

11 Mei 1879 - De kerkeraad komt tot een eenparig besluit om aan de classis te verzoeken op de verg. van 15 Mei a.s. de leraar Ds. Dalhuijsen provisioneel als leraar te behouden en dan met dien verstand, dat de leraar dan ook provisioneel traktement zal ontvangen en van de gemeente Minnertsga naar dat de toestand der gemeente blijkt te zijn.

3 Juni 1879 - In de kerk. Ds. Dalhuijsen is als predikant bij de gemeente Minnertsga ontbonden door de Classis en van alle rechten ontdaan. Dit is reeds bekend gemaakt door ds. Eskes. H.A. op 6 Juli. F. Zoon en J. Vogel zal herhaald onderzoek doen bij Siebrigje Faber. Ds. Dalhuijsen mag tot 12 Juli a.s in de pastorie blijven.

3 Juli 1879 - Door F. Zoon en H. Wiersma is bij Aagje Schaaf het Avondmaal vieren ontraden. Ook zal een onderzoek gebeuren bij Martin de Valk, Eibert de Jong, de dochter van Jacob Tamminga, Willem Boersma, Oepke S. Marra en Grietje S. Marra door vier kerkeraadsliden.

4 Augustus 1879 - In de kerk. Een brief van Aagje Schaaf waarmee ze bedankt voor harer lidmaatschap. Een commissie zal haar hierover nogmaals bezoeken. Hierna komt in de vergadering Siebrigje Faber met schuldbekentenis vanwege openbare sabbatschending tot genoegen der kerkeraad met deze verstande het openbaar aan de gemeente bekend te maken. Ds. Dalhuijsen komt in de vergadering voor eerst met een vraag tot de kerkeraad, hoe de kerkeraad over zijn persoon denkt en ten tweede of de kerkeraad voordelig kan werken in zijne positie? De kerkeraad heeft sedert de l.l. Classicale vergadering geen aanmerking meer op zijn persoonlijk leven en om werkzaam te zijn ten voordele van ds. Dalhuijsen denkt de kerkeraad beter te zijn nog een tijd uit te stellen daar de e.k. vergadering niet voor Sept. staat gehouden te worden.

19 Augustus 1879 - In de pastorie. De behandeling van Aagje Schaaf is nog aanhangig. Door de kerkeraad is een brief ontvangen van Ds. Dalhuijsen dat hij zijn leraarsambt en lidmaatschap neerlegt voor onze gemeente en bij gevolg voor onze gehele Chr. Ger. Kerk. W. Brems komt binnen. Na onderzoek wordt Oepke S. Marra als dooplid geroyeerd. Op Grietje S. Marra oefent men nog wat geduld uit. Een nominatie van twee predikanten zal aan de gemeente bekend worden gemaakt.

15 September 1879 - Uit het verslag van de broeders Wiersma en Vogel omtrent hun bezoek bij W. Boersma en diens echtgenote blijkt zoveel dat het de vergadering dienstig voorkomt deze lieden voorlopig nog wat te vragen en hen tot waarachtigen Godsricht aan te sporen. Ds. Kropveld is beroepen. Van den beroepen leraar is bij de kerkeraad een schrijven ontvangen behelzende onder anderen de vragen n.l. worden er ook kinderen gedoopt anders dan van ouders die geen belijdenis des geloofs hebben afgelegd. Is de kerkeraad voor het doopleden stelsel of tegen? Ds. maakt grote bezwaren kinderen te dopen van ouders die geen belijdenis des geloofs hebben afgelegd. De kerkeraad besluit, na breedvoerige en rijpe bespreking met deze beginselen van Z. Ew. in te stemmen.

Op 25 September bezoek van de kerkvisitatoren, die alles naar behoren hebben gevonden.

6 November 1879 - Bij ds. Kropveld thuis. Ds. E. Kropveld heeft de beroeping aangenomen. Op 27 October is hij overgekomen. Bevestiging 2 November door ds. Eskes. Aagje Schaaf behoort niet meer tot onze gemeente na overleg met de kerkvisitatoren. H.A. 23 November. Er wordt besloten een

maandelijkse bidstond gehouden voor de zending. De collecte zal een zakje zijn voor de gemeente en voor de zending. Kerkeradsvergadering voortaan 2 uur. Er wordt besloten om het Kerkvoogdijschap op te heffen en voortaan de broeders Brems en Schaaf in hunne bediening onder de naam van diaken zullen dienen en ook worden bevestigd. Nominatie ouderlingen: Y. Jelgerhuis en Oets Wouwenaar, A. Postma en Anne Miedema. Als diakenen Dirk Algera en Thijs Kas. De ouderling F. Zoon heeft tot leedwezen der kerkeraad bezwaren ingediend om weder als ouderling te worden voorgesteld. De bezwaren zijn de hoge jaren en verre afstand. Na herhaalde en dringende verzoeken heeft broeder Zoon tot nog toe geen vrijmoedigheid kunnen vinden de nominatie aan te nemen.

27 November 1879 - Bij Dominee. Afwezig W. Brems en diaken D. Algera. Tot blijdschap heeft broeder F. Zoon zich weder herkiesbaar gesteld als ouderling. Belijdenis afgenomen bij Antje Brems, huisvrouw van Cornelis Jelgerhuis, Tetje Elsinga, Wed. Joh. Dijkstra, Piebe Boomsma en echtgenoot Jantje Zoon. Ze zijn zondag 23 November in hun lidmaatschap bevestigd. Toe te laten lidmaten na onderzoek Cornelis Holwerda en zijn echtgenoot Dirkje Kas, Trijntje S. Hoekstra, Tjitske Dijkstra, Christoffel Schotanus en echtgenoot Rinske Hoekstra. W. Brems komt binnen. Er wordt besloten het lid Cornelis Folkertsma te verzoeken op de e.k. vergadering te verschijnen om reden dat het lid de Wed. Algera, een onchristelijke ervaring met Folkertsma heeft opgedaan.

29 Januari 1880 - In de vergadering komen de volgende personen met doel om belijdenis des geloofs af te leggen: Anne Vogel, Sibbeltje Lemke, Lolkje Hamer, wed. Kloostera, Yntje de Jong, wed. Norbruis en Ytje Groeneveld, wed. Harkema. Alleen Sibbeltje Lemke wordt niet toegelaten als lid. Ook komt nog ter vergadering Antje Dirks Anema. Ook deze wil belijdenis doen. Dit wordt toegelaten. De boeken komen ter tafel en worden goedgekeurd. Als ouderlingen zijn herkozen F. Zoon en Y. Jelgerhuis en als diaken Dirk Algera, W. Brems en F. Schaaf. Cornelis Folkertsma was niet ter vergadering geweest. Een commissie zal hem nu bezoeken. Diaken Schaaf zal dit jaar als administrerend boekhouder dienen. H.A. 22 Februari a.s. F. Zoon en Joh. Vogel zullen naar Frans Wiersma om reden er gezegd is dat Wiersma op Zondag is uitgereden naar zijn huisheer in plaats van in 't huis des heren te verschijnen, alsmede dat hij op Zondag winkelwaren verkoopt. Vanaf 1 Januari krijgt de leraar 50 gulden meer. Dus nu 900 gulden per jaar.

25 Februari 1880 - Brems en Algera zijn verhinderd te komen. De commissie deelt mee dat Frans Wiersma schuld heeft bekend en heeft beterschap beloofd. C. Folkertsma gaf als reden op dat hij niet op de vergadering was verschenen omdat hij de zaak niet in het openbaar wilde hebben. Verder leden alle pogingen om hem tot verzoening te brengen ten eenenmale schipbreuk daar hij midden in het gesprek zelfs toornig wegliep. De kerkeraad voelt zich gedwongen om Folkertsma het gebruik aan het Avondmaal te ontzeggen. De leraar heeft een beknopt verhaal geschreven over het ontstaan en ontwikkeling der gemeente en zal dit op de Classisvergadering indienen. Het wordt door de kerkeraad goedgekeurd. Sijbrand Jelgerhuis mag belijdenis van zijn geloof afleggen. Dit zal op Zondag 14 Maart aanstaande. Biduur voor den oogst op Woensdag 3 Maart des avonds 5 uur.

31 Maart 1880 - Algera en Brems weer verhinderd. De commissie inzake C. Folkertsma deelt mede dat ze nogmaals Folkertsma hebben bezocht en hem tot verzoening met wed. Algera heeft aangespoord. Als hij in zijn vijandschap verhardt krijgt hij bij zijn vertrek naar Amerika geen attestatie mee. Folkertsma heeft hier ook niet veel behoefte aan omdat hij nog niet weet waar hij zich in Amerika zal vestigen. Met diepe smart verneemt de kerkeraad dit verslag hetwelk nog nader wordt besproken. Daar Folkertsma hardnekkig de vermaning blijft verwerpen is de kerkeraad van mening dat de censuur moet worden verzwaaard niettegenstaande zijn vertrek naar Amerika is bepaald. Op 4 april zal de gemeente hierover worden ingelicht zonder vermelding van naam. Tjeerd Spoelstra en echtgenote en Meino de Zee te

Tjummarum hebben belijdenis afgelegd. Bevestiging op Zondag 4 April. Ype Norbruis, Tjitske van Haitsma, Grietje Hoekstra en Antje Norbruis komen ter vergadering. Ze willen belijdenis doen. Grietje Hoekstra, echtgenoot van Jan Jan Bos hoeft dit niet te doen omdat zij voorheen al bij de gemeente was aangesloten. Een vernieuwd onderzoek zou een miskening van haar vroegere afgelegde belijdenis zijn. De anderen worden toegelaten. Er waren 186 catechisanten. De beboeting van kerkeraadsliden bij het te laat komen wordt opgeheven, veronderstellende dat ieder kerkeraadslid in dezen zijn roeping verstaat.

27 April 1880 - Folkertsma is naar Amerika vertrokken. Zijn zoon en dochter hebben wel een attestatie meegekregen. H.A. op 23 Mei.

31 Mei 1880 - Broeder Algera is verhinderd. Er wordt goedgekeurd dat er niet meer wordt genotuleerd dat het Heilig Avondmaal is gehouden en dat de leden zijn bevestigd. De kerkeraad, vernemende hebbende dat Jantje Bijlsma zwanger zou zijn van een gehuwd persoon, worden Zoon en Vogel benoemd om haar te bezoeken en naar een en ander te vernemen. Na terugkomst blijkt dat Jantje dit gerucht bevestigd.

14 Juli 1880 - De kerkvisitatoren hebben alles in orde bevonden.

29 Juni 1880 - De kerkeraad heeft een schrijven ontvangen van de Chr. school dat er 36 kinderen zijn uit de Gemeente, die maandelijks f 13,00 te weinig betalen. De gemeente is geroepen om voor het onderwijs der kinderen te zorgen. Hoe denkt de Gemeente dit tekort te dekken? Men stelt dat niet de gemeente hier voor moet zorgen maar de ouders. Wel kan men advies geven. Broeder Zoon en H. Wiersma zal Frans Wiersma bezoeken en hem het Avondmaal te ontzeggen omdat Jan de Koe had gezegd dat Frans op Zondag winkelwaren heeft verkocht. Jelgerhuis en dominee zal met weduwe Jelgerhuis spreken omdat haar pleegkind zelden of nooit een godsdienstoefening bijwoont.

29 Juli 1880 - Er zal met de schoolcommissie worden vergaderd. Vier keer per jaar zal een kollekte worden gehouden voor de arme kinderen op de school. Zoon is bij Frans Wiersma geweest. Deze heeft wel geweigerd om op Zondag winkelwaren te verkopen. Hij heeft alleen verkocht wanneer dit beslist noodzakelijk was. De vrouw van B. Postuma uit Tjummarum heeft schuld beleden en zal met meer getrouwheid de godsdienstoefeningen bezoeken. Verder deelt de commissie mede dat weduwe C. Jelgerhuis haar pleegkind ter kerk zal zenden. H.A. 22 Augustus. D. Algera komt binnen. Grietje H. de Vries komt binnen en wenst belijdenis te doen. Dit wordt toegestaan.

26 Augustus 1880 - De schoolcommissie neemt geen genoegen met vier keer kollekte. Degenen die niet betalen zullen na 5 September van school worden gestuurd. Ds. Kropveld en Vogel zullen met de desbetreffende ouders praten en aandringen dat deze ouders wel het schoolgeld moeten betalen. De doopleden die nooit ter kerk komen en een wereldsgezind leven lijden zullen worden benaderd en als dit niet veranderd zullen ze worden afgesneden.

30 September 1880 - H. Wiersma en Algera afwezig. Als schoolgeld moet worden betaald 156 cent. Er zal met de ouders worden gesproken. Er zal aan Jantje Bijlsma worden bericht door F. Zoon en Johannes Vogel dat zij onder de tweede trap der kerkelijke tucht wordt gesteld wegens bedreven overspel.

19 October 1880 - Afwezig Brems, Jelgerhuis en Algera. Men heeft een gunstige indruk van Jantje Bijlsma. dankuur 11 November. Tevens verhuring der zitplaatsen na de godsdienstoefening. H.A. 21 November. Bauke Kasma en zijn vrouw zijn bezocht omdat deze onenigheid hadden. Dit is goedgepraat.

Simke van der Wal, Ybeltje J. Winsemius, Froukje Hager en Gerritje Steensma, huisvrouw van D. Algera komen binnen en wensen belijdenis te doen. Dit wordt toegestaan. Bevestiging 7 November.

25 November 1880 - Er zijn in totaal 200 catechisanten. In Tjummarum wordt 3 keer catechisatie gehouden in de week en in Minnertsga vijf keer. Pieter Knol zal als dooplid worden geweigerd als hij niet regelmatig de godsdienstoefeningen bezoekt. Rinske Tamminga zal aan de kerkgemeenschap worden onttrokken omdat zij naar de Hervormde kerk gaat. De Classis zal worden geraadpleegd met betrekking tot het geval van Jantje Bijlsma. Bij het rooster van aftreding wenst broeder Wiersma wegens zwakheid des lichaams zich niet weer herkiesbaar te stellen. De afgevaardigen zijn naar P. Knol geweest. Deze was niet thuis. Er is een bode gezonden. P. Knol heeft verklaart niet te zullen komen. De week der gebeden zal weer worden gehouden als vorig jaar. Benoemde ouderlingen Johannes Vogel, D. Wiersma. Als diaken F. Schaaf en Cr. Holwerda. D. Algera komt binnen. Er zal om een andere catechisatiekamer en tevens een andere pastorie worden gezocht. A. Anema stelt zijn huis beschikbaar voor een huur van 200 gulden per jaar. Dit wordt besproken als dominee zich heeft verwijderd. Het wordt goedgekeurd om verschillende redenen waaronder dat het onderhoud van de tegenwoordige pastorie meer zal kosten als de huur van een heel jaar. De kerkeraad zal elk een bijdrage geven voor de pastorie om de gemeente te ontlasten. Ook broeder Zoon gaat na enig bezwaar akkoord. Dominee wil wel 25 gulden minder verdienen wanneer hij de nieuwe pastorie krijgt. Dit hoeft alsnog niet. Wel zal Anema worden gevraagd om het huis te verhuren voor 175 gulden ipv 200 gulden. Anema wil dit niet. Men besluit het huis te huren voor vier jaar voor 200 gulden.

27 Januari 1881 - Bij dominee. Afwezig Brems en Algera. Cornelis Holwerda wordt verwelkomt als nieuw kerkeraadslid. Cornelis wil ook wel jaarlijks 2 gulden aan de huur bijdragen. D. Algera komt binnen. Het faillissement van Jelgerhuis wordt besproken. Uilke Dijkstra zal worden benaderd door Joh. Vogel en D. Wiersma omdat hij 2 van zijn kinderen nog niet heeft laten dopen. H.A. 20 Februari. W. Brems komt binnen. De boeken worden nagezien. Batig saldo kerk f 91,78 en bij de diakonie f 44,66.

24 Februari 1881 - Afwezig Brems en Algera. De commissie die Uilke Dijkstra heeft bezocht deelt mee dat deze zich niet onwillig maar zeer onverschillig heeft geopenbaard betrekkelijk de doop zijner kinderen. Klaas Dijkstra komt binnen en wenst belijdenis te doen. Dit wordt toegestaan. Ook komen Rinze de Valk en zijn huisvrouw Siebrigje T. Wiersma binnen om belijdenis te doen. Ook dit mag. Door Johannes Vogel wordt medegedeeld dat er een klacht binnen was gekomen tegen Reinder Dijkstra wegens ontheiliging van den dag des Heren. Voorjaarsbiduur op woensdag 16 Maart. W. Brems komt binnen.

30 Maart 1881 - Brief van Y.C. Jelgerhuis dat hij provisioneel voor het ouderlingschap bedankt wegens de moeilijke omstandigheden des levens. Reinder Dijkstra heeft bekend dat hij op de dag des Heren naar Schuiling is gereden om daar om werk te vragen. Hij betreurt dit niet. De kerkeraad wel. Er waren 220 catechisanten. Trijntje Haring de Jong, echtgenoot van Hans Faber komt binnen en wenst belijdenis te doen. Dit mag.

27 April 1881 - Brief van Joh. A. Winsemius om tegemoetkoming in de huurprijs van een woning. Dit wordt niet goedgekeurd. Hij en de zijnen kan beter bij anderen inwonen. Algera en Holwerda zullen dit hem berichten. Broeder Zoon en Vogel zullen Uilke Dijkstra ernstig op het hart drukken om zijn kinderen te laten dopen. Ykje Koopmans en Lamke Brems komen binnen met de wens belijdenis te doen. Dit wordt toegelaten. H.A. op 15 Mei.

27 Mei 1881 - De kerkvisitatoren hebben alles in orde bevonden. Holwerda is verhinderd. Lidmaat Uilke Dijkstra heeft zeer kwaad gesproken over O. Wouwnaar o.a. omdat deze zijn volwassen dochter de deur heeft uitgejaagd en onderscheiden malen achtereen haar het eten heeft onthouden. De dochter had uren achtereen buiten gestaan. Hij heeft zich niet alleen toen maar voortdurend zich aan zwaar vloeken schuldig gemaakt. Na persoonlijk onderzoek door dominee bij de dochter wordt dit alles door haar ontkent. Er rijst nu het vermoeden dat Uilke Dijkstra zich aan vurig laster schuldig heeft gemaakt. Uilke zal op de komende vergadering moeten verantwoorden evenzo over het nog niet laten dopen van zijn kinderen. Ook moet O. Wouwnaar verschijnen. Deze zal worden gevraagd of hij heeft gevloekt. Dit zal schriftelijk worden medegedeeld. Dominee en D. Wiersma zullen naar B. Kasma en zijn vrouw omdat dezen zeer onenig leven. Mocht er een schuldige zijn dan zal deze het Heilig Avondmaal worden geweigerd. Holwerda komt binnen. Broeder Zoon vraagt of het niet mogelijk is de voormalige studeerkamer van de pastorie in te richten als catechisatiekamer. Dit wordt nuttig gevonden. De timmerlieden Spoelstra en Reisma zal om een begroting worden gevraagd.

30 Juni 1881 - Er wordt geoordeeld dat Kasma schuldig was aan de huiselijke twisten die daar gedurig plaatsvinden. Kasma wil in deze toestand geen lid meer van de kerk wezen. Dit wordt door de commissie ontraden. De censuur van Jantje Bijlsma wordt opgeheven nadat deze berouw heeft betoond. Haar lidmaatschap zal worden hersteld. Lolke van der Meulen komt binnen en wenst belijdenis te doen. Dit wordt toegestaan. O. Wouwnaar komt binnen. Uilke Dijkstra is niet verschenen en wordt hierdoor schuldig bevonden. Men zal hem op de eerste trap van censuur plaatsen. Door de kerkraadsleden zal een bijdrage worden gedaan om de studeerkamer te vergrooten in de pastorie. Dit zal worden gedaan door Reisma voor 100 gulden.

2 Augustus 1881 - Jantje Bijlsma zal in haar voorrechten worden hersteld. Haar kind is nu wat ongesteld. Als deze wat beter is zal het kind worden gedoopt. Het H.A. zal worden gehouden op 14 Augustus. Met het oog op de aanstaande kermis zal de gemeenteraad worden verzocht dit zogenaamde volksfeest te beperken of af te schaffen.

30 Augustus 1881 - Afwezig Schaaf en Holwerda. Met huisbezoek zal 19 September worden begonnen.

28 September 1881 - B. Kasma is het niet eens met de hem opgelegde censuur. Dit zal met hem worden besproken. Men zal de kinderen boven de 16 jaar vragen om bij te dragen betreffende de vertimmerde kamer. Door de baldadigheden, die plaatshebben op de kermis zal een request worden ingediend bij de gemeente Barradeel tot geleidelijke afschaffing van dit volksvermaak.

26 October 1881 - Nog niet aanwezig Vogel en Algera. B. Kasma heeft zich verzoend met zijn vrouw. Ook zal Kasma geregelder met de Gemeente om gaan. Dankdag op 10 November. Na de tweede Godsdienstoefening zullen de zitplaatsen worden verhuurd. H.A. 13 November. Zoon en Algera stellen zich niet weer herkiesbaar. Zoon is al op hoge leeftijd en vindt de afstand naar het dorp wat te groot. Algera omdat hij zelden een vergadering kan bijwonen.

1 December 1881 - De Gemeente Barradeel heeft afwijzend op het request gereageerd. Zoon stelt zich toch weer beschikbaar omdat P. Boomsma heeft bedankt.

29 December 1881 - Gekozen ouderlingen: F. Zoon en A. Postma. Diakenen: H. Brems en Chr. Schotanus. De pastorie wordt verhuurd aan Chr. Schotanus voor 100 gulden per jaar. F. Wiersma en zijn vrouw verkopen op Zondag, zegt Schotanus. Ze zullen onder censuur worden gesteld voor deze sabbathsontheiliging. Broeder Zoon is het niet eens met de regel dat er alleen een kind kan worden

gedoopt als de ouders belijdenis hebben gedaan. Als dit zo blijft besluit hij geen ouderling meer te wezen. Er wordt voorgesteld te stemmen over het besluit van 15 September 1879. Dit wordt nog niet gedaan.

26 Januari 1882 - Broeder Zoon heeft op oudejaarsavond voor het ouderlingschap bedankt om de doopregels. Alleen broeder Postma en Schotanus konden op 1 januari worden bevestigd. F. Wiersma wil het verkopen van winkelwaren op Zondag niet laten. Zijn vrouw wel als zij maar niet zo wordt beheerd door haar man. Wiersma is verbolgen over het onder censuur stellen en wenst voor zijn lidmaatschap te bedanken. Zijn vrouw smeekte hem schreiend dit niet te doen. Hij doet het toch. Ze hadden een brief ontvangen van vrouw Wiersma waarin zij stelt omdat man en vrouw één zijn ook zij voor het lidmaatschap moest bedanken. Evenzo haar kinderen, Renze de Valk en echtgenote. De kerkeraad komt niet terug over hun besluit. Omdat zij berouw heeft getoond zal zij niet onder openlijk censuur worden geplaatst. Ook zal ze worden vermaand zich niet van de Gemeente los te scheuren. Ze kan niet bedanken voor haar kinderen. Deze moeten dit zelf doen. G. Groeneveld uit Tjummarum komt en wenst belijdenis te doen. Dit wordt toegestaan. Broeder Zoon wenst meer informatie over de doop. Als hij zijn dwaling dan inziet wil hij zijn besluit herroepen. Zoon mag van de kerkeraad verschillen van mening. Wel zal getracht worden hem te overtuigen. Broeder Brems deelt mede dat hij voor 1 mei het verschuldigde geld wenst te ontvangen. Ook heeft C.Y. Jelgerhuis gevraagd de zeshonderd gulden te ontvangen, die de gemeente nog aan zijn vader schuldig was en welke schuldvordering thans in handen is van Cornelis Jelgerhuis. Hier zal worden geprobeerd aan te voldoen. Voor de ledige plaats van broeder Zoon wordt een nominatie opgesteld van de heren K. Sijbesma en J. Tamminga.

1 Maart 1882 - Dominee is bij mevrouw Wiersma geweest en is hartelijk ontvangen maar de winkel is zondags nog niet gesloten en er wordt nog verkocht. Feye Zoon heeft een briefje geschreven waarin hij zijn doopsbeschouwing verdedigt en bedankt voor zijn lidmaatschap. Dit wordt door de kerkeraad ten zeerste afgekeurd maar men kan hiertegen niks doen en neemt het schrijven voor kennisgeving aan. Broeder Vogel en Postma zullen naar Renze de Valk en echtgenote omdat dezen al geruime tijd niet meer in de kerk komen. Broeder Wiersma zal naar L. Bijlsma omdat deze zich tweemaal van het Avondmaal heeft onthouden. Biddag op 9 Maart om half 2 en 5 uur. De kerkeraad heeft het geld nog niet ter aflossing. Ze worden verblijd met een gift van dominee en diens echtgenoot van 400 gulden. Dit is een gedeelte van de tienden van hetgeen God hem had gegeven. Hij wordt hartelijk bedankt hiervoor. Hiervan zal de schuld aan C. Jelgerhuis voor tweederde worden voldaan. K. Sijbesma wordt ouderling.

28 Maart 1882 - Brems en Holwerda met kennisgeving afwezig. Na het bezoek aan Renze de Valk en echtgenote zullen deze de godsdiensoefening weer bezoeken. Dat L. Bijlsma en vrouw niet op het Avondmaal kwamen vloeiende voort uit een vermeende belediging van F. Zoon. Omdat F. Zoon niet meer tot de gemeente behoorde konden zij wel weer aan het Avondmaal deelnemen. F. Zoon had gezegd dat hun geven niets betekende. Er zal met F. Zoon worden gesproken. In de lente en zomer zal de kerkeraadsvergadering zoveel mogelijk om klokke 6 uur plaatsvinden. B. Kasma komt binnen en wenste weer in den schoot der gemeente te worden opgenomen. Dit kan nadat hij schuld heeft beleden voor de volle gemeente. Dit zal geschieden op zondagmiddag a.s.

27 April 1882 - Brems en Holwerda afwezig. Briefje van Kasma waarin wordt gezegd dat hij bezwaar maakt om weer toe te treden tot de gemeente op deze manier omdat hij niet alleen schuld heeft aan het opgezegde lidmaatschap maar ook zijn vrouw. Nu de harmonie was hersteld moest ook de tucht worden opgeheven. Kasma bleef bij zijn besluit. H.A. op 14 Mei. Sjoerd Lanting komt binnen en wenst belijdenis te doen. Dit wordt toegelaten. Op Hemelvaartsmorgen zullen de zitplaatsen worden verhuurd direct na het eindigen van de Godsdienstoefening.

25 Mei 1882 - Afwezig wegens zijn beroep Broeder Holwerda. De zitplaatsen hebben 5 gulden per halfjaar meer opgebracht niet tegenstaande er een nieuwe leraar in de Hervormde kerk was gekomen. Pieter Botes Knol uit Tjummarum blijft in zijn onkerkelijk leven volharden en er zal meegedeeld worden dat hij niet meer tot de gemeente behoort. Er zal nog eens met vrouw Wiersma worden gesproken. De kerkeraad wordt in verlegenheid gebracht omdat C.Y. Jelgerhuis de rest van de schuld van f 200,- opeist omdat hij dit nodig heeft voor zijn nieuwe winkel. Dit kan de gemeente nog niet opbrengen. Er zal aan Jelgerhuis worden gevraagd om nog wat geduld te hebben.

27 Juli 1882 - Brems iets later. Vrouw Wiersma zal met de verkoop op de sabbathdag ophouden. De kerkkas is nagenoeg leeg. Ook moet Jelgerhuis zijn 200 gulden nog worden betaald. De leden van de kerkeraad storten vrijwillig in totaal f 52,50. Ook zal de gemeente worden benaderd. H.A. 13 Augustus. Er waren twee brieven van B. Kasma waarin hij stelt dat hij alleen schuld wil belijden in de kerk indien de kerkeraad wil bekend maken dat hij wegens laste onder censuur is geplaatst. De kerkeraad wil dit niet.

31 Augustus 1882 - Brems en Holwerda ontbreken. Iebeltje van der Mei, echtgenoot van Einte K. de Jong aan de Ouden Dijk wil belijdenis doen. Dit mag.

29 September 1882 - Om de drie maanden zal een buitengewone kollekte worden gehouden ter stijving der kerkekas en om de 200 gulden te betalen aan Jelgerhuis. Jantje Bijlsma komt binnen met het verzoek om enige ondersteuning voor haar kind aan welk verzoek voor zover de armenkas dit toelaat zal worden voldaan. De leraar deelt mede dat de kinderen van Jelle Vogel en de oudste dochter van Anne Miedema deel hebben genomen aan de onlangs op ons dorp plaatsgehad hebbende kermis. De vergadering verneemt dit met leedwezen en draagt de leraar op om bij het huisbezoek op dat betreuwenswaardige feit met alle ernst te wijzen.

25 October 1882 - Brems en Sijbesma afwezig. Dankdag op 16 November om half twee. Na de avondgodsdienst oefening zullen de zitplaatsen worden verhuurd. H.A. 12 November. Aan de beurt van aftreden zijn Vogel, Wiersma, Schaaf en Brems. Er wordt een lijst met dubbeltallen opgesteld.

29 November 1882 - Broeder Holwerda is reeds enige dagen ziek en dus afwezig. De kerkeraadsliden zijn allen herkozen. Jakob Braaksma, J. Norbruis en echtgenoot komen binnen en willen belijdenis doen. Voor J. Norbruis en echtgenoot wordt dit toegestaan. Jakob Braaksma moet eerst nog wat onderricht hebben omdat hij in de waarheid nog geheel onbekend is.

27 December 1882 - Brems en Wiersma afwezig. De leraar maakt de opmerking dat hem in het verslag van de wed. en wezen enz. enige duistere zaken zijn voorgekomen. Hij zal inlichtingen inwinnen.

31 Januari 1883 - Kasma en echtgenote wensen nog eens met de kerkeraad te spreken en doen dit in deze vergadering. Hij wil nog geen onvoorwaardelijke schuldbelijdenis afleggen en mag nog niet tot de gemeente wederkeren. Thans verschijnt Jantje Bijlsma in de vergadering klagende dat zij door haar schoonzuster Catherina de deur is uitgejaagd en wel om geen andere reden dan dat zij, n.l. Jantje thans weinig of niets verdient. De kerkeraad oordeelde dat ook Jantje haar schoonzuster behoeftig is. Ze benoemen Wiersma en Schotanus om een onderzoek in te stellen met dit resultaat dat Catherina heeft verklaard hedennacht Jantje nog te willen huisvesten in de hoop dat haar door de Armvoogden een verblijf zal worden aangewezen, hetwelk volgens mededeling van Jantje direkt is geschied. De kerkeraad is bereidwillig om mee te betalen om de schuldvordering van f 150,- van Lewina Algera te voldoen. Dit zal worden betaald in drie jaar. Brems stort zijn aandeel direkt. Er zal nog 100 gulden worden geleend

van de Zendingskas. H.A. 11 Februari. Nanning de Haan is op zondag aan het baanvegen geweest. Dominee heeft hem hierover gesproken. Zijn deelneming aan het heilig Avondmaal wordt hem ontzegd. Bij Frans Wiersma en vrouw was van een verlaten van de zonde nog niets te merken zegt dominee. Wel werden er tal van verontschuldigingingen ingebracht. Algemeen wordt het nodig geoordeeld dat de diakenen voortaan geen turf meer uitdelen maar om in de behoeften der armen zal worden voorzien door een geldelijke bijdrage.

1 Maart 1883 - Sara Wetterauw is verscheidene keren niet bij het Avondmaal verschenen. Tijdens het huisbezoek door dominee en broeder Postma is hier overgepraat. Het blijkt dat haar man Feye Zoon niet meer deelneemt en daardoor zij ook niet. Zij is op deze dwaze en onbijbelsche dezer bewering geweest. Sijbesma zal haar bezoeken. Biddag op 14 Maart. Kasma wil zijn kinderen, die gedoopt zijn uit laten schrijven. In de hoop dat Kasma hier nog op terug komt wordt even gewacht met antwoorden van deze brief. Als hij er bij blijft zal aan zijn verzoek worden voldaan. De boeken der diakenen worden nagezien en goedgekeurd.

28 Maart 1883 - Brems en Wiersma afwezig. De laatste met kennisgeving. Sara Wetterauw wenst niet aan het Avondmaal deel te nemen zolang haar man ook niet mag meedoen dus zolang de kerkeraad niet aan de eis voldoet om ook kinderen der Gemeente die nog geen belijdenis des geloofs hebben afgelegd tot de doop toe te laten. De reden van haar man is geen reden om niet aan het Avondmaal deel te nemen. Als Sara blijft volharden mag zij niet eens meer meedoen en zullen andere maatregelen moeten worden genomen. Kasma blijft bij zijn besluit en wenst zijn kinderen uit het doopboek te laten royeren.

25 April 1883 - H.A. op 20 Mei. Zitplaatsen verhuur op Pinkstermaandag na de godsdienstoefening. Thans verschijnt Wate Elzinga, die noch lid, noch kind der gemeente begeerd, dat ook hij evenals zijn vrouw, die lidmaat der Ger. gemeente is, zijn kind ten doop te houden. Met de opmerking dat het hem vrijstaat om mede voor de predikstoel te verschijnen moet de kerkeraad afwijzend beschikken en wordt hem den raad gegeven om na behoorlijk de catechisatie te hebben bezocht zich voor het afleggen van belijdenis aan te melden.

31 Mei 1883 - Met het oog op het jaargetijde wordt het algemeen nuttig geoordeeld om de bidstonden in de zomermaanden op te schorten en wordt alszodanig besloten. Wijl meermalen gebleken is dat er vele zaken te behandelen is, de Broeders ouderlingen en diakenen thans met hun dagelijkse arbeid zeer bezet zijn, besluit de vergadering om voortaan slechts om de acht weken te vergaderen, tenzij er zaken mochten zijn van dringende aard. Tevens is besloten om voortaan in de consistoriekamer bij een te komen, alwaar ook elke maand de centen zullen worden geteld, door de broeders die op of bij het dorp wonen. Op verzoek van den orgellist J. de Koe om verhoging van salaris wordt besloten hem een toelage te geven van f 5,00 zoodat zijn bezoldiging thans bedraagt f 35,- per jaar, lopende van Mei tot Mei.

26 Juli 1883 - Holwerda niet aanwezig wegens drukke arbeid. Er wordt gesproken over het dooplid Hiske Dijkstra, weduwe van Tj. Hoekstra, die reeds onderscheidene malen door den leeraar is vermaand wegens haar voortdurend verzuim van de openbare godsdienstoefening. De leraar zal haar thans vermanen uit naam van de kerkeraad. H.A. op 19 Augustus. Er wordt besloten om voortaan bij de aanvang der kerkeraadsvergadering een gedeelte uit Gods woord te lezen en kortelijk te bespreken. (Voorheen werd psalmgezongen en gebeden, evenals bij het einde der vergaderingen).

3 October 1883 - Holwerda weer niet vertegenwoordigd wegens zijn beroep. Als Hiske Dijkstra niet vaker in de kerk komt zal zij als dooplid worden geschrapd. Dankdag in de tweede of derde week van November. Er wordt een nominatie gemaakt omdat de broeders Postma, Sijbesma, Brems en Schotanus dit jaar moeten aftreden. Sijbesma wenst niet weer voor een benoeming in aanmerking te komen. De leraar deelt mee dat hij vernomen hebbende dat Klaas Dijkstra een weinig gras zou ontvreemd hebben, hem daarover onderhouden heeft. Eerst het feit ontkennende, erkende hij in het laatste, in der haast, ondoordacht een paar handjesvol van de berm te hebben weggenomen. Toen hem het verkeerde van deze handeling onder het oog werd gebracht, erkende hij schuld en gaf zijn leedwezen te kennen dat het was gebeurd. Ze zullen hem tot voorzichtigheid aansporen. Het huisbezoek zal over 14 dagen beginnen.

29 November 1883 - Hiske Dijkstra gaf te kennen dat ze wel wat trouwer de kerk moest bezoeken maar er was weinig hoop dat zij dit ook daadwerkelijk zal doen, zei ze. Bij voortdurend zal zij worden geschrapd. Postma, Brems, Tamminga en Schotanus zullen op 1 Januari worden bevestigd in hun ambt. Dominee heeft de huisbezoeken bijna afgerond. Broeder Zoon was weer benaderd om tot de gemeente terug te keren. Hij wil dit wel doen als de Classis zal worden benaderd om een uitspraak te doen over de doopkwestie. Kerkeraad en Zoon zullen zich bij de uitspraak neerleggen.

30 Januari 1884 - Tamminga wordt welkom geheten. Bij het huisbezoek was Aukje Schotanus, echtgenote van D. Schotanus, ernstig vermaand vaker in de kerk te komen omdat ze al maanden niet was geweest. Ze was dit echter niet van plan. Als ze volhardt zal ze worden geschrapd. Als B. Kasma positief op de vragen van de kerkeraad zal antwoorden en alzo met schuldbelijdenis tot de gemeente wenst weer te keren, kan hij dit op de volgende kerkeraadvergadering hen melden. Klaas Keuning van Tjummarum en zijn vrouw Ybeltje Rodenhuis komen ter vergadering en willen belijdenis doen. Dit kan. De leraar zal een onderzoek instellen naar de geruchten die gaan over J. Norbruis omdat hij oneerbare handelingen heeft gedaan met een zeker meisje.

26 Maart 1884 - Aukje Schotanus zal tot boete en berouw worden aangespoord. Het ingestelde onderzoek bij Jan Norbruis heeft het vermoeden gewekt dat de geruchten zo erg overdreven waren, dat de broeders die dit onderzoek ingesteld hebben niets anders konden doen dan J. Norbruis een wenk te geven om ten allen tijde uiterst voorzichtig te zijn, welke wenk hij in dankbaarheid aannam. Jan Wassenaar, Jacob Roorda, Mettje Tamminga en Letje Postma komen binnen met de begeerte belijdenis te doen. Dit wordt toegestaan. De leraar en broeder Tamminga zullen bij Rommert Haatsma een onderzoek instellen omdat Rommert noch iemand van zijn huisgenoten in de laatste tijd ter kerke is geweest. Ook zijn zijn kinderen niet naar de catechisatie geweest.

29 April 1884 - De vergadering was plotseling belegd. Hierdoor konden Brems, Tamminga en Holwerda, die in Harlingen was niet aanwezig zijn. Het blijkt dat dominee een ander huis kan huren. Vrouw S.A. Anema bood haar huis ter verhuring aan. De huurprijs werd gesteld, na onderzoek, op f 110,- voor de eerste drie jaar en de andere vier jaar voor f 120,-. De kosten voor het maken van een studeerkamer kwamen voor rekening van de kerkeraad. Iedereen stemde hiermee in.

6 Juni 1884 - Vanwege zijn beroep was Holwerda afwezig. Eeke Heins Post, vrouw van Arjen Dirks Kuiken wenst belijdenis te doen. Dit wordt toegestaan. Ze woont op de Ouden dijk. Aukje Schotanus is zeer ernstig vermaand. Nog geen antwoord hierop ontvangen. Rommert Haatsma had onenigheid met een broeder en zuster en kwam daarom niet meer in de kerk. Nu komt hij wel weer geregeld. Er hadden 254 personen de catechisaties bezocht. Daar er nu en dan geruchten gaan omtrent oneerlijke handelingen van Koop Mast zal hij, wanneer hij in Minnertsga komt, naar een en ander worden gevraagd. Dominee

moet even naar buiten van broeder Schaaf. Er werd besloten om zijn traktement met 100 gulden per jaar te verhogen.

De kerkvisitatoren vonden op 18 Juni 1884 alles in orde.

29 Juli 1884 - Brems is ziek. Men wil zoveel mogelijk de huwelijksinzegeningen doen plaats hebben op Zondag. Als Antje de Valk, echtgenoot van F. Wiersma de weg der zonde niet verlaat zal haar censuur worden bezwaard. Als ze alleen was wilde ze de winkel op Zondag wel sluiten maar haar man heeft hierop een te grote negatieve invloed. Ze is te toegeeflijk in de zonde. Met Hiske Dijkstra is het nog treurig gesteld. Als zij de komende drie maanden geen beterschap vertoont, zal zij als dooplid worden geschrapt. Ze komt namelijk niet meer in de kerk. Aaltje Schotanus is buitenechtelijk moeder geworden. In verband hiermee verzoekt wed. Schotanus de kerkeraad het kind te laten dopen. De kerkeraad oordeelt dat zij dit verzoek niet kan weigeren. Men ziet echter liever dat Aaltje de noodzakelijke schuldbelijdenis moet doen en tevens belijdenis des geloofs aflegt. Vogel zal met haar spreken. Brems en Wiersma zullen plannen ontwerpen voor een te bouwen studeerkamer. Er zal zes keer per jaar voor het Christelijk onderwijs worden gecollecteerd.

1 October 1884 - Schotanus wegens ziekte afwezig. Hiske Dijkstra kwam niet meer in de kerk vanwege armoede. Ze is al weer enige keren geweest en zal ook proberen dit vol te houden. Het bezoek aan Aaltje Schotanus heeft ook een niet ongunstig resultaat opgeleverd. Ze was bewogen en beschaamd over haar zonde. Ze durfde nog geen belijdenis af te leggen om reden dat zij dacht dat zij nog geen recht had op het vieren van het Avondmaal. Aaltje wil dat haar moeder het kind ten doop houdt. Haar moeder, ook aanwezig, wil dit wel maar ziet er erg tegen op. Dit zal wel gebeuren. Tetje van der Wal, vrouw van Sjoerd Lanting, komt in de vergadering en wil belijdenis afleggen. Dit wordt toegestaan. Broeder Holwerda deelt mee dat Lolke van der Meulen, volgens geruchten, zich gedurig schuldig maakt aan misbruik van sterke drank, welke geruchten ook andere broeders hebben vernomen; derhalve wordt aan den leraar opgedragen een onderzoek in te stellen. De commissie die vorige keer benoemd is om plannen te ontwerpen voor een te bouwen studeerkamer kan thans bestek, tekening en begroting indienen, een en ander door bouwkundige H. Hoekstra alhier in gereedheid gebracht. Hoekstra wordt het werk gegund. De begroting valt mee en bedraagt f 187,00. Er wordt besloten weer om de vier weken te vergaderen wegens vele spoedeisende zaken.

27 October 1884 - Marten de Valk begeert om belijdenis af te leggen van zijn geloof. Dit wordt toegestaan. De geruchten betreffende Lolke van der Meulen bleken waar. Hem wordt voor de volgende keer het H.A. ontzegt. Als hij zich de komende maanden niet meer schuldig maakt aan het misbruik van sterke drank mag hij die keer daarop wel weer aanzitten. Dankdag 6 November om 2 en 6 uur. Er wordt een viertal gemaakt omdat Vogel, Wiersma, Holwerda en Schaaf aan de beurt zijn om af te treden.

Buitengewone vergadering op 9 November 1884 - Feie Zoon wenst weer in de schoot der gemeente te worden opgenomen. Zoon betuigt zijn leedwezen dat hij de gemeente had verlaten en erkent daarin zijn schuld en onrecht. Ze nemen Zoon zeer gaarne op deze belijdenis aan.

27 November 1884 - Tamminga is afwezig wegens prediking in Tjummarum. Bij Lolke van der Meulen zal een onderzoek worden ingesteld omdat hij des Zaterdagavond na de Avondmaalsviering, den 22 November, alweer in erg beschonken toestand verkeerde. Het huisbezoek is bijna afgelopen. Antje de Valk, vrouw van Frans Wiersma, had verklaard dat als het alleen aan haar lag, ze de winkel wel wilde sluiten op Kerstdag. Er zal lankmoedig met haar worden omgegaan. Aukje Schotanus komt nooit ten

kerke en toont niet het minste berouw, waardoor haar naam geschrapt zal worden in het doopboek. Pieter Bijlsma komt binnen en begeert belijdenis af te leggen. Dit wordt toegestaan.

29 December 1884 - De verspreide geruchten over Lolke van der Meulen bleken waar, zei hij. Op hem zal de eerste trap van censuur worden toegepast. Men zal hem dit per brief bekend maken. Bernardus Winsemius, voormalig kind der gemeente, wenst belijdenis des geloofs af te leggen. Dit mag. Er wordt besloten dat vier maal per jaar gelegenheid zal worden gegeven voor het doen van belijdenis. In de maanden Februari, Mei, Augustus en November. Er zijn sommige personen die wel zitplaatsen huren maar niet betalen. Er wordt afgesproken dat zij die een zitplaats huurt dit binnen twaalf maanden moet betalen anders is huren niet meer mogelijk voor deze personen. Als Antje Anema te Tjummarum niet vaker ter kerke gaat zal zij geen lid der gemeente kunnen blijven. In Maart zal aan de gemeente een vrijwillige bijdrage worden gevraagd betreffende de nieuwe studeerkamer. Godsdienstoefening op Oudejaarsavond om 5 uur.

5 februari 1885 - G. Honk alhier wordt gegund om de studeerkamer te verven voor f 26,-. De boeken worden nagezien. Men zal bepaalde personen aanmanen om hun zitplaatsgeld te voldoen. Ze hebben dit in een jaar niet betaald.

25 Februari 1885 - Wiersma is wegens familiezaken afwezig. Biddag donderdag 5 Maart twee en zes uur. Jannigje Jeltema en Riemke Vellinga, wed S.D. Westra wensden belijdenis te doen. Riemke wordt wel toegelaten. Jannigje moet eerst nog wat meer kennis krijgen over de waarheid.

31 Maart 1885 - Koop Mast heeft zich al anderhalf jaar niet laten zien. Men zal informeren naar zijn verblijfplaats en daar zijn attestatie naar toe sturen. Bregtje Nijp is naar Schingen vertrokken. Haar attestatie zal gezonden worden naar Franeker. Ykje Koopmans zal worden bezocht omdat zij zich bij een beschonken persoon zich geruime tijd heeft opgehouden en hem naar diens woning heeft vergezeld.

30 April 1885 - Brems en Schaaf met kennisgeving afwezig. Men heeft met Ykje Koopmans gesproken. Deze zeide dat zij dacht zich met een bemiste jongeling te hebben begeven, uit medelijden en hem aan verdere baldadigheden te onttrekken en zodoende hem huiswaarts te geleiden. Het mocht de broeders niet gelukken om Ykje te overtuigen dat dit haar roeping niet was en dat zij door die handeling rechtmatig aanstoot had gegeven zodat zij, zonder het doel te hebben bereikt, weer terug moesten keren. Zitplaatsen verhuring op Hemelvaartsdag. H.A. op 17 Mei.

2 Juni 1885 - Omdat broeder Tamminga catechisatie geeft (Tjummarum) zal hem hiervoor en voor de geleverde brandstof drie gulden worden vergoed.

1 Juli 1885 - Dominee heeft bedankt voor een beroep naar Pella. Als de geruchten waar zijn over de zelfmoordpoging van vrouw Kasma, zal die de volgende keer op de kerkeradsvergadering moeten verschijnen. Om timmerman Hoekstra te kunnen betalen zal door Brems en Schaaf aan Feie Zoon worden gevraagd om de gemeente f 200,- te lenen.

28 Juli 1885 - Schaaf is waarschijnlijk ziek. Dominee heeft weer bedankt voor een beroeping. De zelfmoordpoging van vrouw Kasma was waar. Ze was echter verhinderd om op deze vergadering te komen. De volgende keer komt ze wel. Omdat dit een ernstige zaak is en ze voortdurend twist heeft met haar man zal Tamminga naar haar toe gaan en haar het Avondmaal ontzeggen. F. Zoon heeft het verzoek ingewilligd. Koop Mast wenst dat zijn attestatie naar Oldeboorn wordt verstuurd. Wel zal men er

bij vermelden dat hij met achterlating van schuld het dorp heeft verlaten en zonder iets van zich te laten horen. Antje Anema is vertrokken naar Ried. Ze kwam nooit meer in de kerk. Ze woont er nu nog verder bij vandaan zodat ze als lid zal worden geroyeerd. H.A. 16 Augustus. Met broeder Vogel wordt gesproken waarom zijn kinderen j.l. zondag naar Dronrijp zijn geweest op familiebezoek en niet naar de kerk. Vogel erkent zijn fout en zal tegen zijn kinderen zeggen dat ze geregelder in de kerk moeten komen en het familie- of vriendenbezoek moeten uitstellen. ook wordt gesproken over Fokke Wouwnaar, die zo nu en dan Zondags bij het kaatsen staat en zelfs j.l. Zondag zeer beschonken is geweest.

1 October 1885 - Brems afwezig. Waarschijnlijk door de weersgesteldheid. Vrouw Kasma is niet verschenen. Met het huisbezoek zal met haar worden gesproken. Ykje Koopmans vraagt om haar attestatie. Dit zal worden gegeven met de inlichting over de wijze hoe zij zich de laatste maanden heeft gedragen. Als blijkt dat Anne Travaille zijn kind in de Hervormde kerk heeft laten dopen zal hij als lid worden geschrapt. Grietje Marra heeft haar kind ook in de Hervormde kerk laten dopen. Ze heeft niet smart over. Zij zal nog worden gedragen en tot vernieuwing tot getrouwheid worden aangespoord. Ook zal gesproken worden met Lolke van der Meulen en Antje de Valk en hen tot doen van schuldbelijdenis worden aangespoord. De gemeente bestaat straks 50 jaar. Dit zal wel worden herdacht doch zeer eenvoudig in de Godsdienstoefening.

26 October 1885 - Brems en Tamminga zijn ziek en dus afwezig. Met vrouw Kasma is gesproken. Niemand heeft iets gezien van haar poging, die opgekomen was door angsten. Ze heeft hier spijt van. Dat ze niet was gekomen vloeit voort uit de onenigheid tussen haar en haar man. Vrouw Kasma wordt voorzichtigheid aangeraden. Hiermee is deze zaak afgedaan. Als Koop Mast zijn schuld aan vrouw Jelgerhuis heeft voldaan zal aan de kerkeraad in Oldeboorn worden bericht dat alles weer in orde is. Antje de Valk verkoopt nog steeds op Zondag en bedankt voor haar lidmaatschap. H.A. 15 November. Postma en Tamminga als ouderlingen en Brems en Schotanus als diakenen zijn aan de beurt om af te treden. Er worden stembriefjes opgemaakt. Stemming 22 Nov., na de Godsdienstoefening.

25 November 1885 - Het bedanken van Antje de Valk zal aanstaande Zondag aan de gemeente worden bekend gemaakt. De aftredende ouderling en diakenen zijn herkozen. Wiebe Tamminga en Pieter van der Burg uit Tjummarum willen belijdenis doen. Dit mag.

1 Januari 1886 - Postma afwezig door ziekte van zijn vrouw. Met Lolke van der Meulen is ernstig gesproken tijdens het huisbezoek. Voor hem hoefde het Avondmaal niet. De censuur op hem zal nog niet worden verzwaard omdat nog geen nieuwe feiten van zijn dronkenschap openbaar zijn geworden. Jan Norbruis wil de gemeente wel als organist dienen. Dit kan voor 40 gulden per jaar. Wel moet dit dan bij elke godsdienstoefening en ook een kwartier voor aanvang van de kerktijd ter bevordering van stichting. Aan Tryfosa Kropveld, die ruim 8 maanden de gemeente uit liefde heeft bediend met het bespelen van het orgel zal een bewijs van erkentelijkheid worden gegeven van f 20,-. Broeder Schaaf is 6 jaar boekhouder geweest en zal nu het boek aan broeder Brems afdragen, die dit wel 2 jaar wel doen. Broeder Schotanus wil de pastorie niet meer huren. Brievengaarder O. van der Laan en J.S. Reisma willen dit wel van hem overnemen. Schaaf zal met van der Laan in onderhandeling gaan.

4 Februari 1886 - Broeder Postma weer afwezig door voortdurende ongesteldheid van zijn vrouw. Jan Norbruis wilde wel spelen onder de genoemde voorwaarden. De oude pastorie is voor een jaar verhuurd aan O. van der Laan voor f 96,- per jaar. H.A. De meerderheid wil op de Biddag en Dankdag niet tweemaal godsdienstoefening maar eenmaal. De leraar en br. Brems willen een aantekening in de notulen dat zij het hier niet mee eens zijn. Het timmerwerk zal dit jaar worden gegund aan L. v.d.

Meulen en A.C. Reisma, ieder voor een gedeelte. Postma was wel even geweest maar wilde weer naar zijn vrouw toe.

4 Maart 1886 - Postma komt terug op zijn besluit om eenmaal in gebed samen te komen op Biddag en Dankdag. Er wordt weer besloten om tweemaal samen te komen op die dagen. De leraar en broeder Wiersma zullen naar de vrouw van J. Bos die reeds geruime tijd in hevige bestrijding verkeert. Ze komt niet meer in de kerk en ook niet meer aan het Avondmaal. Het doel is zachte en liefderijke vermaning en om belangstelling voor haar te tonen. Geertje Wouwenaar, echtgenote van J. de Roos wil belijdenis doen. Dit wordt toegestaan.

1 April 1886 - Holwerda was afwezig om zijn werk. Vrouw Bos zal nog worden bezocht omdat de broeders nog niet in de gelegenheid waren om haar alleen te spreken.

5 Mei 1886 - Holwerda en Schotanus (om dringende redenen) afwezig. 20 Mei om 's morgens 11 uur kerkvisitatie. H.A. 16 Mei. Zoals altijd wordt Censura Morum gehouden.

2 Juni 1886 - Jannigje Jeltema, Gelbrig Tuinhof en Sipkje Post komen binnen en wensen belijdenis te doen. Dit wordt bij alle drie toegestaan.

5 Juli 1886 - Dominee heeft een beroep aangenomen van de gemeente Alblasserdam. Dit was met leedwezen vernomen. Bij de Classis zal worden gevraagd om een leraar te beroepen met als traktement f 850,- per jaar.

23 Juli 1886 - Geprobeerd zal worden een leeraar te verkrijgen. Een drietal dominees zal worden gehoord.

28 Juli 1886 - Afscheidsrede ds. Kropveld op 29 Augustus. Trijntje Boomsma, echtgenote van J.S. Hoekstra, komt binnen met de begeerte om twee kinderen, een knapje van 9 en een meisje van 12 jaren ten doop te mogen houden. Beide zijn kinderen van een overleden broer van genoemd lidmaat. De moeder is ook overleden. Na enige opmerkingen gaat de kerkeraad akkoord. Wel zal Trijntje gewezen worden op haar gewichtvolle taak, die zij op zich neemt. Andries S. Zondervan en echtgenote Maatje R. Dijkstra, Antje P. Wassenaar, huisvrouw van Jacob A. Knol, Reinnigje T. Miedema, huisvrouw van Gerrit K. Terpstra en Trijntje J. Kuiken, echtgenote van Douwe S. Hoekstra willen belijdenis doen. Hoewel de kennis niet groot is wordt het toch toegestaan. De Jongelingsvereniging "De vreeze des Heeren is het beginsel der wetenschap" zal worden toegezegd dat de kerkeraad toezicht zal houden op deze vereniging.

Buitengewone vergadering op 7 Augustus 1886 - Er was een beschuldigende brief van L. van der Meulen, gecensureerd lid, binnengekomen inhoudende een beschuldiging tegen Antje Wassenaar, die pas belijdenis van het geloof heeft afgelegd. Antje wil hem het wettig verdiend werkloon niet betalen. Ze heeft met mishandeling gedreigd als nog eens om het loon wordt gevraagd. Ze heeft een valse handtekening gezet. Ook heeft ze in één der winkels op naam van een ander iets gehaald. Punt 3 en 4 kan hij niet bewijzen. De laatste punten worden daarom geschrapt. Antje Wassenaar komt binnen en zegt dat ze van der Meulen wel wat schuldig was en dit ook wel wilde betalen maar niet hetgeen boven op de aannemingsom komt. Van der Meulen zegt dat eerst het verschuldigde was 4 of 5 gulden maar omdat Antje weigerde te betalen hij dit op vijftien gulden had gebracht. Er werd geoordeeld dat dit onbillijk te hoog was. Men vindt dit oneerlijk. Antje gaat vrijuit. Antje wilde het oorspronkelijk bedrag wel betalen. Lolke van der Meulen weigerde dit en gaf dit te kennen op onchristelijke wijze. Hij

begeleidde zijn antwoord zelfs met vloek en bedankte voor zijn lidmaatschap. Dit zal aan de gemeente bekend worden gemaakt. Met zulke lieden is de gemeente meer geschaad dan gebaat.

25 Augustus 1886 - Ds. Fokkens is als nieuwe dominee aangenomen. A. Postma wordt tot voorzitter gekozen. Tamminga bedankt als huurder van de bekende woning bij het lokaal in Tjummarum. J. Roorda neemt dit van hem over onder dezelfde voorwaarden. Ds. Kropveld neemt afscheid.

20 October 1886 - Jantje Bijlsma zal worden bezocht omdat zij berispelijk is wegens verzuim van den openbare godsdienst. Dit zal besproken worden bij het huisbezoek. Aan de beurt voor aftreding: Vogel, Wiersma, Holwerda en Schaaf. H.A. 7 November. dankuur 10 November 2 en 5 uur. Zitplaatsen zullen worden verhuurd na de dankstond oefening.

1 December 1886 - Jantje Bijlsma bezoekt de godsdienst oefeningen weer regelmatig. Catechisaties in Minnertsga en Tjummarum zijn aangevangen door 180 leerlingen. Aan de boeders Brems en Schaaf wordt opgedragen in de kerk een schot te plaatsen voor den binnendoorgang naar de oude pastorie om een hindernis van die zijde ontstaan voor het horend publiek weg te nemen.

28 December 1886 - De jongelingsvereniging komt met het voorstel om de lokaalshuur voor een jaar niet te betalen en dan genoeg banken en meublement te plaatsen in het catechisatielokaal. Dit voorstel wordt verworpen. Ze moeten wel de huur betalen alsmede tweevijfde deel van de kosten van het meublement. Een verzoek van Trijntje Kuiken, echtgenote van D. Hoekstra, wordt behandeld. Ze wil vanaf Mei wel schoonmaakster zijn van het catechisatiegebouw. Deze beslissing wordt uitgesteld. De behoeftige weduwen worden besproken. De diakenen zullen dezen bezoeken. Er zal voor de behoeften der armen op Nieuwjaarsdag een buitengewone kollekte worden gehouden.

11 Februari 1887 - Het meublement is geplaatst in het catechisatielokaal. Kosten 19 gulden. De jongelingsvereniging heeft het voorstel aanvaard. Lidmaat Aaltje de Vries, echtgenote van B. Postma, te Tjummarum zal worden bezocht wegens onkerkelijk gedrag. Pastorie verhuurd aan O. van der Laan voor f 75,- met bepaling dat de personele belasting ten zijne laste komt. De boeken worden nagezien en besproken.

2 Maart 1887 - Brems en Holwerda afwezig met kennisgeving. De vrouw van B. Postma uit Tjummarum heeft verklaard dat zij niet uit zorgeloosheid en liefdeloosheid het bezoek van de openbare godsdienst naliet. Ze beloofde beterschap. F. Wiersma en vrouw wensen weer toe te treden tot de gemeente. In de volgende vergadering zal hierover met hen worden gesproken. Antje de Ruiter, echtgenote van Klaas Zuidema uit Wier wenst gedoopt te worden en belijdenis te doen. Dit wordt toegestaan.

7 April 1887 - Brems afwezig evenals Vogel, wegens ongesteldheid. Trijntje Kuiken mag het catechisatielokaal schoonhouden vanaf Mei. In verband met de zomerwarmte wordt besloten de namiddagsoefening te laten beginnen op 2 uur.

28 April 1887 - Vogel wegens ongesteldheid afwezig. Binnenkomend Arjen Wassenaar van de Oude Bildtdijk, Klaaske Helder, vrouw van M. v.d. Wal alhier en Akke van der Zee, vrouw van P. v.d. Burg te Tjummarum met het doel belijdenis te doen. Toegestaan aan Klaaske Helder. Arjen Wassenaar wordt volstrekt afgewezen. Ook vrouw van van der Burg na een lange bespreking afgewezen. tot het Heilig doopsel en het Avondmaal. Frans Wiersma is ter vergadering en wenst toe te treden tot de gemeente evenals zijn vrouw. Besloten wordt om per brief schuldbelijdenis te doen aan ds. Kropveld over hun

vroegere dwalingen. Als deze schuld is vereffend komt de kerkeraad verder niet meer met een andere eis en mogen ze weer toetreden. H.A. 8 Mei.

1 Juni 1887 - Brems afwezig. Een paar zaken van huishoudelijk aard nemen een belangrijk deel van de tijd in. Men wil een doelmatiger ventilatie van het kerkgebouw. Ten tweede wil men een busje bij de doopsbediening, huwelijksinzegening aan de preekstoel hangen.

29 Juni 1887 - Dominee Kropveld had de brief met schuldbelijdenis ontvangen en heeft geen bezwaar dat ze weer in de schoot der gemeente worden opgenomen. Frans Wiersma is aanwezig en beantwoordt bepaalde vragen. Zijn vrouw kon wegens lichaamsszwakte niet komen. Ds. Fokkens, Postma en Tamminga gaan naar haar toe zodat zij ook op de vragen een antwoord kan geven. Metje Winsemius wil belijdenis doen. Dit wordt toegestaan.

4 Augustus 1887 - Brems afwezig. Er zal door dominee en ouderling Vogel worden gesproken met drie jongelingen te weten Pieter Miedema en Ale van der Wal uit Minnertsgea en Gijsbert Haarsma uit Tjummarum omdat dezen op de dag des Heren deelnemen aan het kaatsen terwijl Gijsbert ook nog op Zondag de herberg bezoekt. H.A. 14 Augustus.

31 Augustus 1887 - Tamminga is ziek en dus afwezig. Niet zoveel te melden.

5 October 1887 - Vogel en Schaaf zijn ziek en afwezig. Pieter Miedema en Gijbert Haarsma zijn bezocht. Ze hebben in onderdanigheid de vermaning ontvangen om niet meer op Zondag bij het kaatsen of in de herberg te komen. A. van der Wal is nog niet bezocht. Dit zal gebeuren tijdens het huisbezoek. In de vergadering komen Egbert Bloemsma, Gabe Dijkstra, Trijntje Dijkstra, vrouw van B. Tuinhof. Ze willen belijdenis afleggen van hun geloof. Dit mag van de kerkeraad. Men zal spoedig aanvangen met het huisbezoek.

10 November 1887 - Brems afwezig. Het huisbezoek is bijna verricht. Dominee vraagt, daar Gosse Sakes Hoekstra in armoedigen en kranken toestand verkeerd, ook steun heeft ontvangen van de diakonie. De diakenen zullen handelen naar toestand en beurs. Klaaske Helder, echtgenoot van M. van der Wal, wenscht haar kinderen te laten overschrijven van de Herv. naar de Ger. kerk. Dit kan; wel zal de 18-jarige dochter Japke worden gevraagd om haar eigen toestemming. Willemke, wed. van der Wal wenscht in het armhuis te Tjummarum te worden opgenomen. Trijntje Kuiken, vrouw van R.R. Westra, wenst belijdenis te doen. Dit zal gebeuren. De dankstond zal 1 keer worden gehouden en wel op 24 November om 5 uur. Daarna verhuring der zitplaatsen. Af te treden de broeders Postma, Tamminga en als diaken Brems en Schotanus. Ze stellen zich wel herkiesbaar.

8 December 1887 - Holwerda afwezig. Oude Willemke, wed. van der Wal is bezocht en zal blijven waar zij was. Verder niet veel te melden behalve de Classisaangelegenheden.

5 Januari 1888 - Voor de vergadering zingen en gebed. Vogel en Brems afwezig. De aftredende broeders zijn herkozen. De lichting der busjes in de woningen had plaats. Trijntje Schotanus, Neeltje Haarsma en Dieuwke Helder van Minnertsgea en tevens Anna Bonnema, Boukje Travaille, vrouw van S. Knol en Akke van der Zee, vrouw van P. van der Burg van Tjummarum komen binnen en begeren belijdenis te doen. De laatste is ongedoopt en vraagt toelating tot de Doop en Avondmaal. Allen worden toegelaten.

2 Februari 1888 - Broeder Schaaf is ziek. Bij de verkiezing der ambtsdragers moeten in het vervolg de briefjes persoonlijk worden ingeleverd met uitzondering van ongesteldheid. Anders zijn ze ongeldig.

Men vindt dat wed. Schotanus te sober is bedeed in vergelijking met de andere bedeeden. Wed. K. Sijbesma zal wat worden gekort in de bedeeing. H.A. op 12 Februari. Dominee krijgt een cadeau van 50 gulden wegens zijn goede werkzaamheden.

1 Maart 1888 - De boeken zijn nagezien. De dominee deelt mede dat er bij de laatste Avondmaalsviering acht mansleden en 29 vrouwenleden ontbraken. Dit is bedroevend hoog. Ziekte en gurig klimaat is vaak de oorzaak. Het huisgezin van Joh. Winsemius ontbrak geheel. De omstandigheden te hebben nagegaan, laat men dit voor hetgeen het is. Met Jantje Bijlsma uit Tjummarum is het anders. Deze zal worden aangesproken op haar onkerkelijk gedrag door dominee en broeder Tamminga. Een verzoek van Trijntje Kamstra en haar man Sjoerd Sijtsma, dat als zij uit het armhuis te Tjummarum komen, ze dan een geldelijke ondersteuning kunnen ontvangen om een winkelzaak te beginnen. De vergadering vindt dat de lijdende Sijtsma evenmin als vroeger in staat is om zijn huisgezin te kunnen verzorgen en acht het voornemen onverstandig mede wegens de staat van de armenkas. Tamminga zal dit oordeel mededeelen.

5 April 1888 - Vogel en Holwerda afwezig. H.A. 6 Mei. Jakob Haagsma, dooplid der Hervormde kerk en vrouw Akke Brok, die ongedoopt is wens belijdenis te doen. Na bespreking wordt dit alleen toegestaan bij Jakob Haagsma. Het bezoek aan Jantje Bijlsma was teleurstellend.

3 Mei 1888 - Schaaf afwezig wegens ziekte. Naar orde zal op Hemelvaartsdag 10 Mei a.s. de verhuring der zitplaatsen in ons kerkgebouw weer openlijk plaatsvinden.

Kerkvisitatie op 5 Juni. Alles in orde bevonden.

5 Juni 1888 - Brems is afwezig. Jakob Haagsma komt binnen en wenscht zijn twee kinderen te laten dopen. Dit kan nadat hij zonde heeft betuigt aan het zevende gebod. Diverse zaken worden afgehandeld.

5 Juli 1888 - Dominee is door Harlingen beroepen en heeft hiervoor bedankt. De huur der zitplaatsen over 1886 en 1887 is nog niet geheel betaald. Men zal de schuldigen per brief berichten. Tjitske Wiersma wens belijdenis te doen. Dit wordt toegestaan. Tot schoonmaken van het catechisatiegebouw is benoemd Antje, vrouw van Jacob Knol.

31 Juli 1888 - Vogel en Schaaf (ziek) afwezig. Jantje Bijlsma bekende schuld en beloofd beterschap. H.A. 12 Augustus.

3 September 1888 - Brems afwezig. Voortaan krijgt dominee f 1000,- per jaar traktement als de kas het toelaat.

4 October 1888 - Brems weer afwezig. Het lokaal en woning in Tjummarum wordt verhuurd. Trijntje Vogel van Minnertsga en Jantje Heringa uit Tjummarum, dooplidmaten bij de Hervormde gemeente aldaar, willen belijdenis afleggen. Dit wordt toegestaan. De huisbezoeken zullen jaarlijks de tweede Zondag in October aanvangen.

31 October 1888 - Holwerda verschijnt later. Broeder Wiersma zal onderzoek doen aangaande de lopende geruchten over het lidmaat Antje Wassenaar, vrouw van J. Knol. H.A. 11 November. Dertien November, Dinsdagavond dankuur en verhuring der zitplaatsen. Aan de beurt af te treden J. Vogel, D. Wiersma en de diakenen C. Holwerda en F. Schaaf.

6 december 1888 - Tamminga en Brems nog afwezig. Antje Wassenaar en haar man hadden wel geldschulden maar niet zoals de geruchten waren. Het H.A. wordt niet ontzegt. Benoemd D. Wiersma, W. Hylkema, C. Holwerda en F. Schaaf op de vergadering van de mansleden op 25 November. Dit zal drie keer aan de gemeente worden medegedeeld. Lichting der busjes, geplaatst in veler woningen zal gebeuren op 13 December om 6 uur.

3 Januari 1889 - Vogel die niet meer ouderling is, is aanwezig. Zijn opvolger Hylkema kon niet evenals Brems. Vogel wordt bedankt voor zijn werkzaamheden.

8 Februari 1889 - Brems en Holwerda afwezig. Hijlkema wordt welkom geheeten. De leraar wordt benoemd tot gemeentelijke archivarius. Vergadering op 18 januari omdat Dirkje Galema, echtgenote van A. Westra, belijdenis wilde afleggen. Tevens Tjeerd Hylkema uit Tjummarum. Zijn inwonende kinderen Grietje en Trijntje wilden overgaan als doopleden naar de Ger. gemeente. Dit zal geschieden. H.A. 17 Februari. Bezuiniging in Tjummarum wordt besproken. O. v.d. Laan heeft de pastorie weer ingehuurd.

5 Maart 1889 - De boeken waren in orde. Door Fokkens en Hylkema zal Jantje Bijlsma nog eens worden bezocht. Het evangelisatielocaal in Tjummarum zal 6 nieuwe banken krijgen. Broeder Hylkema zal hier voor zorgen.

4 April 1889 - Het bezoek aan Jantje Bijlsma is uitgesteld omdat zij volgens Hylkema weer regelmatig de godsdienstoefeningen bezoekt. Er wordt gesproken over de dolerenden in Tjummarum. Kornelis de Groot en echtgenote Willemke Lautenbach evenals Taekele Wiersma en Trijntje de Groot willen belijdenis des geloofs afleggen. Dit mag.

2 Mei 1889 - Zingen en gebed. Op 18 April was vergaderd omdat een drietal personen, te weten Klaasje Dijkstra, vrouw van Hendrik Haarsma, Teuntje Norbruis en Gerritje de Valk belijdenis des geloofs wilden afleggen. Ze werden toegelaten. Deze zouden tegelijk met de andere vier worden bevestigd. Jan Miedema wil als hij naar Argentinië is vertrokken wachten met de attestatie van hem en zijn gedoopte kinderen totdat hij op de hoogte is van de kerkelijke toestand aldaar. Dit wordt goedgekeurd. H.A. 5 mei. Broeder Hylkema moet Gijsbert Haarsma om zijn onkerkelijkheid in de godsdienst ernstig vermanen. Hij komt niet meer in de kerk. Met Hemelvaart verhuring van de zitplaatsen.

24 Juni 1889 - Men is bij Gijsbert Haarsma geweest en heeft hem vermaand en gewezen op zijn zonde en zijn gevaar. Daarna is met hem gebeden. Doch hetgeen sinds die tijd van hem is gezien, is treurig wegens zijn gedrag op den dag des Heren. F. Kas wil zijn benoeming in Tjummarum niet meer waarnemen. Hij kan vaak niet. Hierover zag Hijlkema met broeder Wiebe Tamminga spreken die die functie dan wel kan overnemen. Trijntje Kloosterman van Tjummarum komt binnen omdat zij belijdenis wil afleggen. Dit wordt toegestaan. Omdat zij gedoopt is in de Herv. kerk zal haar doopattestatie worden opgevraagd. Ondersteuning van Aaltje Koopmans, inwonende bij Y. de Boer is aangevraagd. De diakonie krijgt hierover volmacht.

25 Juli 1889 - Broeder Tamminga liet de benoeming welgevallen. Jantje Bijlsma uit Tjummarum wordt het Heilig Avondmaal ontzegt. De eerste trap der kerkelijk censuur zal haar worden medegedeeld door leraar en broeder Hijlkema. H.A. 4 Augustus.

27 Augustus 1889 - Broeder Hijlkema afwezig. Namens Frans Wiersma, lid der gemeente, wordt de vergadering voor de vraag geplaatst of het hem geoorloofd is op Zondag melk te rijden naar de stoomzuivelfabriek. Men meent dit te moeten ontraden maar komt niet tot een definitief besluit.

3 October 1889 - Brems afwezig. Minke Hofstra, echtgenote van Tjipke Pasma en Jitske Koopmans, echtgenote van Wiebe Tamminga, beide van Tjummarum wensen belijdenis te doen. Dit wordt toegestaan. Frans Wiersma is door Hijlkema benaderd omdat hij winkelwaren had ingekocht in de Meimaand in Harlingen. Omdat dit al vaker is voorgekomen moet hij schuldbelijden.

31 October 1889 - Brems afwezig. Frans Wiersma wil wel schuldbelijden voor de kerkeraad. Hierover worden vragen opgesteld. Als Frans Wiersma schuld belijdt zal dit aan de gemeente bekend worden gemaakt zonder diens naam te noemen. H.A. 3 November. Omdat Jan Wassenaar op Zondagavond in de herberg in Wier is geweest en sterke drank heeft genuttigd zal hem de gang naar het Avondmaal worden ontzegd. Postma en leraar zullen hem hierover bezoeken. Er zal niet aan de gemeente worden medegedeeld dat de eerste trap van censuur is toegepast. Dankuur 6 November om 5 uur. Jantje van der Weide uit Sint Jacob vraagt of zij het Avondmaal mag gebruiken in de gemeente aldaar. Met komt hier niet beslissend uit. Frans Wiersma komt binnen en belijdt schuld. Liever had hij niet dat de gemeente hiervan in kennis werd gesteld maar de kerkeraad vond dat ze dit niet mochten nalaten. Aftredend de ouderlingen A. Postma en J. Tamminga evenals de diakenen W. Brems en C. Schotanus. Tamminga en Schotanus stellen zich niet weer herkiesbaar. Postma wel. Van Brems is het niet bekend.

20 November 1889 - Tamminga en Schotanus zijn afwezig. Brems stelt zich herkiesbaar.

29 November 1889 - Brems en Holwerda afwezig. Men komt terug op de zaak van J. Wassenaar. Dominee zal met hem spreken. Ook zal aan Froukje Hager, vrouw van Wate Elzinga, worden gevraagd of zij op Zondag heeft verkocht. Holwerda komt binnen.

1 Januari 1890 - Schotanus afwezig. De nieuwbenoemde D. Algera en K. Dijkstra zijn er ook. Op Zondag 8 December is er na de dienst een vergadering van de mansleden geweest over de te kiezen ambtsdragers. Van de 55 lidmaten brachten 42 hun stem uit. Postma en Brems waren herkozen. Pieter Marra, Albert Winsemius, Klaas J. Terpstra en Siementje Douma, wed. van S. Elzinga komen binnen en willen belijdenis doen. Alleen aan Klaas J. Terpstra wordt dit niet toegestaan vanwege zijn verwarde en geringe schriftkennis. Wate Elzinga en zijn vrouw Froukje hadden betuigd dat zij op Zondag geen kaartjes e.d. hadden verkocht. Broeder Hijlkema vraagt ontslag aan als ouderling omdat men een gemeente in Tjummarum wil stichten. Dit wordt eervol gegeven. H.A. 5 Januari. De busjes die in de woningen der gemeente staan worden gelicht.

28 Februari 1890 - Schaaf is ziek en afwezig. Op Donderdag 20 Februari is de gemeente in Tjummarum gesticht. Naar aanleiding hiervan wordt de attestatie van 36 leden uit Tjummarum voorgelezen. Door het vertrek van zoveel leden ondergaat de gemeente financieel ook een verzwakking. Wiersma zal door de gemeente gaan met een lijst tot intekening van maandelijkse bijdragen. Er zullen vier lijsten worden opgemaakt opdat men twee aan twee met één lijst kan werken. H.A. 20 April, voorbereiding hiervan op 13 April. Biduur voor de oogst op 5 Maart om 6 uur. Er zal aan Jelgerhuis f 100,- worden overgeschreven ter vermindering van de schuld van de gemeente aan hem. Schaaf wordt tot penningmeester benoemd omdat Schotanus geen lid meer is van de kerkeraad.

31 Maart 1890 - Brems afwezig. O. Wouwenaar is tot ouderling gekozen. De saldo's en de boeken worden besproken. Pietje Boersma, echtgenote van Cornelis Faber wil belijdenis doen. Dit wordt

toegelaten. P. van der Weerdts wil dat de gemeente f 200,- aan hem aflost. Brems zal er heen om een jaar uitstel te vragen.

30 April 1890 - Van der Weerdts wenst beslist de aflossing. Bij deze zaak komt het tekort van het laatste boekjaar ter sprake maar de vergadering komt helaas niet tot het begeerde resultaat.

De kerkvisitatoren waren op 6 Mei geweest en hadden de toestand uitstekend bevonden.

3 Juni 1890 - Inzake het tekort van vorig boekjaar is besloten een vergadering te beleggen met de manslidmaten op een later te bepalen dag.

3 Juli 1890 - Op 9 Juli zal over de financieele belangen worden gesproken. H.A. op 20 Juli. Brems vraagt om aan van der Weerdts zijn 200 gulden te voldoen. Aan Aaltje Koopmans, bejaard lidmate der gemeente, wil men een vaste bijdrage toezeggen nu die er over denkt om op zichzelf te gaan wonen. De vergadering van de manslidmaten heeft f 125,50 opgebracht. Er waren 20 personen aanwezig. De afwezigen zullen ook nog worden benaderd.

1 Augustus 1890 - Wouwenaar is door ongesteldheid afwezig. Er wordt gesproken over de doopleden Gijsbert Haarsma en Jan Winsemius. De eerste is met gemerkte attestatie van Tjummarum overgekomen. Hij kerkt niet zoveel. Jan Winsemius heeft kermis gehouden te Wier (gerucht) en door drie kerkeradsleden te Tjummarum was medegegedeeld dat hij onlangs op Zondag in hun dorp stond te kaatsen. De leraar en Postma zullen dit onderzoeken.

4 September 1890 - Simke B. Tuinhof en Gerritje S. Kramer, weduwe van G. de Valk, wensden belijdenis te doen van hun geloof. Het gebruik aan het Avondmaal wordt hun toegezegd. Men zal een aanvang nemen met het huisbezoek.

1 October 1890 - Postma met kennisgeving afwezig. H.A. 2 November

3 November 1890 - Brems afwezig. Er komt een vordering binnen van 2500,-. Ook is de 50 gulden aan ds. Kropveld nog niet betaald. P. van der Weerdts kon nog niet worden betaald. De financieele zorgen stijgen hierdoor tot een hoogtepunt. Er zal geprobeerd worden om een lening af te sluiten in Franeker, groot 2000 gulden tegen 5%. Vijfhonderd gulden zal men trachten in vijf jaar te voldoen. De broeders Wiersma, Wouwenaar, Schaaf en Holwerda stellen zich herkiesbaar. Dankuur zal gehouden worden op 19 November om 5 uur. Daarna verhuring van de zitplaatsen.

8 Januari 1891 - De vijftig gulden is aan ds. Kropveld voldaan met rente. Ook van der Weerdts is betaald. Ook de 2500 gulden is op 1 januari voldaan. Van mej. wed. Jellesma te .... heeft men een hypothecaire lening gekregen van 2500 gulden. Vijfhonderd gulden te voldoen in vijf jaar. De ouderlingen en diakenen zijn door de manslidmaten op 14 December herkozen. J. Wassenaar zal worden bezocht om zijn sabbatsschending. Hij heeft op Zondag geschaatst. Indien nodig zal hem het Avondmaal worden ontzegd. Ds. Fokkens en Algera zullen hem bezoeken. Eeke Schaaf, echtgenoot van K. Tilstra wil belijdenis doen. Dit wordt toegestaan. Brems verlaat wegens aamborstige aandoening de vergadering.

5 Februari 1891 - Brems afwezig. J. Wassenaar heeft geen ontzegging gekregen wegens zijn houding. Biduur op 12 Maart, 6 uur. De boeken worden nagezien en de verzuimde ligting van de busjes van December zal geschieden op 14 februari.

5 Maart 1891 - Diaken Dijkstra is afwezig wegens een begrafenis en Brems met kennisgeving. Douwe Winsemius wil belijdenis doen in Minnertsga. Dit wordt niet toegestaan omdat Firdgum eigenlijk bij Tjummarum is ingedeeld.

2 April 1891 - Afwezig Algera en Wiersma. H.A. 3 mei. Wegens de financiële situatie zal aan de koster en de organist worden gevraagd om hun soldij te verlagen. De koster kan per jaar f 20,- krijgen en de organist f 30,-. De broeders Holwerda en Dijkstra nemen op zich om de consistorie gratis schoon te maken. en 's winters met het oog op de catechisatie vuur en licht te ontsteken.

29 April 1891 - De jongelingsvereniging die door het verlies van 4 leden niet op eigen wieken kan drijven zal door Algera, Dijkstra en ds. Fokkens worden geholpen. Ook krijgen dezen nog een opdracht wat de knapenvereniging aangaat. De zitplaatsen zullen op Hemelvaart publiek worden verhuurd. Vanwege een aanzienlijk tekort van vorig jaar wordt besloten de leden op te roepen op Pinkstermaandag aanstaande.

2 Juni 1891 - Wouenaar afwezig. Dominee heeft een roeping ontvangen uit Stadskanaal. De vergadering met de leden had een bemoedigend en verrassend resultaat. De afwezigen zullen ook nog worden benaderd.

2 Juli 1891 - De roeping is door onze leraar aangenomen. H.A. 2 Augustus. Afscheidsrede op 9 Augustus. Klaas Hoogenhuis, zijn echtgenoot Grietje Hylkema, Richtje Marra en Gatske de Roos willen belijdenis des geloofs afleggen. Men vindt dit geen bezwaar. Men zal een leraar zoeken voor f 850,- per jaar en wil de pastorie weer tot woning van de leraar bestemmen.

Ouderlingen: D.T. Wiersma, Johs. Vogel, A.J. Postma, J.W. Tamminga, W. Hijlkema, D. Algera, O. Wouenaar.

Diakenen: W.R. Brems, F.A. Schaaf, Chr. Schotanus, C. Holwerda, K. Dijkstra.

28 Juli 1891 - Wiersma afwezig. De broeders Brems en Schaaf zal met de vertrekkende leraar afrekenen aangaande tuin en turf.

11 Augustus 1891 - Broeder D. Algera wordt tot president gekozen. De kerkeraad verzoekt D. Algera lid te worden van de ver. der Chr. Nat. schoolonderwijs. De kosten hieraan verbonden zullen door de kerkeraad worden betaald.

27 Augustus 1891 - Het huis van Brouwer zal worden gehuurd als predikantwoning voor f 125,- per jaar. Het verven is voor rekening der gemeente. Brems en Schaaf zal informeren naar de kosten. De te beroepen leraar kan als tractement f 900,- per jaar tegemoet zien alsmede een vrije pastorie en vrij van de eerste vier grondslagen der personele belasting.

30 September 1891 - Brems afwezig. De beroepen dominee P. Veenhuizen van Langeslag heeft bedankt voor de roeping. Men zal nog met B. Dijkstra onderhandelen over de pastorie, op verzoek van Dijkstra. Balhuizen zal worden beroepen. Predikbeurt op 6 oktober. Ds. Rispens zal ook worden beroepen. Stemming hierover op 11 October.

5 November 1891 - Stemming in voordeel van ds. Balhuizen van Scharnegoutum. Deze heeft teleurstellend gereageerd. Van de Huizinge van B. Dijkstra wordt afgezien wegens te hoge eisen en te

vele lasten. Brems zal dit aan B. Dijkstra mededeelen. Weer zal worden geprobeerd om het huis van Y. Brouwers te huren als pastorie. Dankuur 12 November, 's avonds 6 uur. De zitplaatsen zullen niet worden verhuurd. Men zal de huurders vragen hun plaatsen te behouden.

3 December 1891 - Afwezig Algera en Holwerda. De dienstdoende ouderlingen en diakenen zijn herkozen. Aan Algera wordt de catechisaties opgedragen.

7 januari 1892 - Het huis van Y. Brouwer zal worden gehuurd voor vijf jaren en 100 gulden per jaar. Het timmerwerk en verven komt voor rekening van de kerkeraad. Sjoerd Zijlstra en vrouw zullen worden bezocht. Het lichten der busjes wordt uitgesteld tot de maand Mei. Nominatie tot beroepen: ds. Halsema, predikant te Siddeburen en J. Hager te Nijverdal.

4 Februari 1892 - Ds. Halsema zal worden beroepen. Het huis van Y. Brouwers zal worden geverfd voor 125,- door heer verver J. Terpstra.

3 Maart 1892 - D. Algera komt wat later. Ds. Halsema heeft voor de roeping bedankt. De boeken worden besproken. Diakonie een batig saldo. Kerk negatief.

31 Maart 1892 - Postma ziek. D.T. Wiersma wilde de tuin achter de pastorie wel huren voor 19 gulden per jaar. Als er een dominee komt kan deze de tuin eventueel overnemen voor hetzelfde bedrag ter vergoeding van de gedane kosten aan D.T. Wiersma. Nominatie wordt opgesteld van twee predikanten

5 Mei 1892 - Ds. J. Sluijs zal worden beroepen. Broeder Algera vraagt ontslag wegens vertrek naar Holland. Dit wordt eervol toegestaan. D. Wiersma zal lid worden van de ver. Chr. schoolonderwijs. Daar O. van der Laan 12 Mei de oude pastorie verlaat is thans de achterkamer met tuin verhuurd aan Pieter Boomstra voor 50 gulden en het voortste kamertje aan wed. G. de Valk voor 25 gulden van 12 Mei 1892 tot 12 Mei 1893.

29 Mei 1892 - In deze buitengewone vergadering wensden Sjoerd de groot, Siemon de Valk, Andrieske Kuiken, echtgenoot van Sjoerd de Groot, belijdenis van hun geloof af te leggen. Dit kan.

8 Juni 1892 - Ds. Sluijs heeft voor het beroep bedankt. Als ouderling ipv D. Algera is gekozen K. Dijkstra. Nominatie ipv K. Dijkstra voor diaken R. Brems en T.D. Wiersma. Verscheidene stemmen willen ds. Kropveld weer beroepen in verband hiermede wordt een vergadering met de mansleden belegd.

13 Juli 1892 - R. Brems is benoemd tot diaken. Ds. Kropveld heeft voor de roeping bedankt. A. Postma en D.T. Wiersma zullen een onderzoek instellen bij Sjoerd Zijlstra en Lewina Brems.

31 Augustus 1892 - Verandering van naam. Voortaan Gereformeerde kerk te Minnertsga. Beroepen is ds. J. Veenstra van Baflo. Deze heeft de roeping opgevolgd. Sjoerd Zijlstra en echtgenote zullen voor de kerkeraad verschijnen en belijdenis doen van hun begaande zonden. Men zal de gemeente oproepen om het tekort aan te zuiveren.

4 October 1892 - De oproeping heeft een gunstig resultaat gehad op 11 September i.l.

3 November 1892 - Het avondmaal en dankuur zullen worden uitgesteld tot de beroepen leraar aanwezig is. Bij de bevestiging zal een extra collecte worden gehouden.

23 November 1892 - D.T. Wiersma komt met kennisgeving iets later. Er zijn verscheidene andere leden uit de doleantie en de hervormde gemeente overgekomen naar de Gereformeerde kerk. De vrouw van Knol zal het Avondmaal worden ontraden. Dankuur 1 December. H.A. en voorbereiding hierop op 11 December en 4 December. De leden aan de Zeedijk zullen worden gevraagd of ze bij Sint Jacob willen of dat ze bij Minnertsga willen blijven.

29 November 1892 - W. Brems afwezig. S. Zijlstra en Lewina Brems doen schuldbelijdenis voor de kerkeraad. Antje Knol zal de raadgeving van de kerkeraad opvolgen. Albert Ypma, Antje Smits, Ale de Vries, Akke de Vries, Douwe Winsemius, Sietske van der Zee, Willemke de Vries, Maike Tjessinga, Richtje Steinfort van Loon en Aaltje Faber willen zich aansluiten bij de Gereformeerde kerk, komende van de Hervormde gemeente. Dit wordt zonder bezwaar toegestaan. Jan Vrieswijk en zijn vrouw Hieke de Vries, Siebe Knol en zijn vrouw Akke Vogel wensen belijdenis des geloofs afleggen. Dit wordt met algemene stemmen toegestaan.

Op 20 December hebben de kerkvisitatoren alles in orde gevonden.

12 Januari 1893 - Afwezig W. Brems, Wouwnaar en Holwerda. Er is op 17 December verkiezing geweest. Herkozen zijn D.T. Wiersma en F. Schaaf. Joh. Vogel in de plaats van O. Wouwnaar en Christoffel Schotanus in de plaats van Holwerda. Er zal een lijst bij de gemeente langs gaan met het doel geld in te zamelen om nieuwe stoelen te kopen. Ter vergadering komen de kinderen boven de 14 jaar wier ouders al van de Hervormde naar de Gereformeerde kerk zijn gegaan te weten Ate de vries, Antje de Vries, Pietje Ypma, Sietske Steinfort, Anne Ypma en Trijntje Winsemius. Jan Hoekstra en Simentje Holwerda wensen belijdenis des geloofs af te leggen. Dit wordt toegestaan. Pieter Steensma en Jantje Hibma wensen over te gaan van de Hervormde gemeente naar de Gereformeerde kerk. Dit wordt toegestaan. D. Wiersma, K. Dijkstra en F. Schaaf zullen de boeken nazien. Wegens de tamelijk verre afstand van R. Brems van de kom de gemeente, treedt Chr. Schotanus als administrerend diaken voor R. Brems in de plaats.

2 Februari 1893 - Brems en F. Schaaf afwezig wegens ongesteldheid. De grenzen tussen de gemeente Sint Jacob en Minnertsga wordt besproken. Er wordt gesteld om de Burgelijke grens aan te houden. Antje Anema wil haar attestatie hebben. Dit verzoek wordt ingewilligd.

2 Maart 1893 - Afwezig W. Brems en D. Wiersma. H.A. over 8 dagen. De commissie betreffende de nieuwe stoelen zijn niet veel opgeschoten. Ze worden tot spoed aangespoord.

4 April 1893 - De commissie voor aankoop van nieuwe stoelen in de kerk is met hun opdracht klaargekomen. Er zijn reeds 50 nieuwe stoelen geplaatst. S. Tuinhof en C. Holwerda hadden onenigheid. Dominee heeft hen bezocht met het oog op het Avondmaal. Tuinhof was vergevingsgezind en mocht aanzitten. Holwerda was nog niet tot verzoening te bewegen.

4 Mei 1893 - Broeder Postma afwezig. J.J. Bos wil overgaan van de Hervormde gemeente naar de Gereformeerde kerk. Na ondervraging wordt dit toegestaan. De volgende personen worden tot het doen van belijdenis toegelaten: Dirk Holwerda en Willemke Ypma, Jan de valk en Hendrikje de Jong, Johannes Brems en Saakje Brems, Akke Schaaf en Akke Wiersma. Als het reeds diep in de avond is wordt de vergadering gesloten.

1 Juni 1893 - Ter vergadering komen Pieter Marra en Age Knol, bestuursleden der Geref. Jongelingsvereniging. Zij brengen bezwaar in bij den kerkeraad om nog langer de knapenvereniging te

leiden omreden dat door de onhandelbaarheid des knapen reeds twee leiders der knapenvereniging hebbende bedankt en dus het personeel onderwijzers te klein wordt en zij zelve ook het bezwaarlijk vinden met de knapen te onderwijzen voorttegaan. De kerkeraad neemt het bezwaar ter harte en is van oordeel dat aan de knapenvereniging een andere wending moet worden gegeven. De voorzitter is bereid de knapenvereniging in de eerste tijd voor zijne rekening te nemen en de vergadering in de week te houden. Adam Terpstra en zijn vrouw wenschen tot de Gereformeerde kerk over te gaan. Dit wordt toegelaten als ze hun attestatie krijgen van de Hervormde kerk van Wijnaldum. Deze hebben geen attestatie meer. Hierover zal dominee met de dominee van Wijnaldum schrijven. Wegens financieel gebrek wordt besloten dat de Jongelingsvereniging geen kamerhuur behoeft te betalen over 1892.

5 Juli 1893 - Afwezig W. Brems en F. Schaaf. Er zijn twee attestaties binnengekomen uit Hijlaard welke beiden bevestigd zijn. Hier zal onderzoek naar gedaan worden bij de personen in kwestie. De knapenvereniging wordt nu met goed gevolg door dominee geleid. H.A. 9 juli.

2 Augustus 1893 - Afwezig wegens regenachtig weer W. Brems en R. Brems. Ds. op 't Holt zal op 13 Augustus worden uitgenodigd om een dienst te geven omdat Ds. Veenstra vacatie heeft. In het kerkgebouw zal een en ander worden hersteld. De twee attestaties van Hijlaard worden behandeld. Het betreffen hier Gerrit K. Miedema en echtgenote Janke Roodenhuis. Deze mochten daar enige keren geen Avondmaal vieren omdat ze anderen nog geld schuldig waren en ander geld op min of meer oneerlijke wijze hadden verkregen. Gerrit en Janke legden dit de kerkeraad uit. Daarna worden ze toegelaten omdat hun onwil niet bleek.

31 Augustus 1893 - Schelte van der Wal en echtgenote Elizabeth Vogel, Ane Travaille en Siebrigje Joukema en Akke Brok wenschen belijdenis des geloofs te doen. Dit wordt toegestaan.

3 October 1893 - De kerkeraad wil alleen de arme kinderen ondersteunen, die geen schoolgeld betalen, als ze uit eigen gemeente komen. Anders zijn er te veel. Dominee Veenstra en K. Dijkstra zullen Jan Wassenaar en enkele andere doopleden bezoeken. H.A. 15 October. Klaasje Kuiken, echtgenote van Cornelis Hoekstra en Tinke de Jong, echtgenote van Feike Vogel willen overgaan van de Hervormde naar de Gereformeerde kerk.

1 November 1893 - Joh. Vogel en K. Dijkstra zijn verhinderd. Het bezoek aan Jan Wassenaar was niet ongunstig geweest. Dankuur 15 November. Dominee informeert bij de broeders hoe ver de werkzaamheden op het land zijn gevorderd in verband met het begin van de catechisaties. Volgende week kan wel worden begonnen hoewel sommigen een korte tijd verhinderd zullen zijn vanwege deze werkzaamheden.

De kerkvisitatoren hebben op 7 November alles in orde bevonden.

14 December 1893 - W. Brems is wegens ongesteldheid afwezig. Er wordt een nominatie opgesteld van ouderlingen en diakenen. Ter vergadering komen Wietske Vrieswijk, echtgenote van Pieter Steensma en Trijntje Ypma, echtgenote van Rienk Terpstra, die bij de Gereformeerde kerk wenschen te worden aangesloten. Dit wordt toegestaan. Daarna komen Klaas Terpstra en zijn echtgenote Japke van der Wal en Renze Terpstra met het verlangen om belijdenis te doen. Na onderzoek wordt dit toegestaan. H.A. op 14 januari.

11 Januari 1894 - Wegens ongesteldheid verhinderd Joh. Vogel, W. Brems, Chr. Schotanus en F. Schaaf. De ouderlingen en diakenen (Postma, Dijkstra, W. Brems en R. Brems) zijn herkozen. Nogmaals zal naar J. Wassenaar gegaan worden om met hem te spreken over de begaande misdaad. Dit ivm het komende Avondmaal.

1 Februari 1894 - J. Wassenaar wil wel schuldbelijden voor de kerkeraad. J. Norbruis wil wat meer salaris. Dit zal door ds. Veenstra en diaken Schaaf met hem worden gesproken. De boeken zullen worden nagezien. Omdat er over 1893 een tekort was zal de gemeente hierover worden samengeroepen en wel op Paasmaandag. Een maand later moet dan worden betaald. Er wordt een commissie benoemd voor spoedeisende zaken. Commissieleden Ds. Veenstra, D. Wiersma, K. Dijkstra, F. Schaaf en Chr. Schotanus. De wijken voor huisbezoek worden weer verdeeld. Cornelis Holwerda wil bedanken voor zijn lidmaatschap. De kerkeraad wil hier nog geen gevolg aangeven maar nogmaals met de broeder, die reeds enige tijd met een minder aangenamen geest is beziel, spreken en weer op het rechte spoor te brengen. Dominee en Dijkstra zullen er heen. Brems verlaat de vergadering met toestemming.

1 Maart 1894 - Schaaf en Vogel zijn ziek. De boeken waren in orde. C. Holwerda wil nog niet de verzoenende weg inslaan, zo zei hij. Ook zal men weer naar J. Wassenaar. Brems verlaat weer de vergadering evenals Schotanus wegens ongesteldheid. Douwe de Jong en vrouw Janke Zijlstra, Dirk de vries en vrouw Antje van der wal willen belijdenis des geloofs afleggen. Dit wordt toegestaan.

29 Maart 1894 - W. Brems afwezig. Biduur wordt gesteld op 15 Maart. Jan Wassenaar blijft haslstarrig weigeren om schuldbelijdenis af te leggen voor God en de gemeente. Men zal de tweede trap van Censuur op deze broeder toepassen. De gemeente heeft het tekort over 1893 weer aangezuiverd. H.A. 15 April. Pinkstermaandag verhuring van de zitplaatsen.

8 Mei 1894 - De opgedragen taken worden behandeld.

7 Juni 1894 - Twee leden wensen openbare belijdenis te doen. Na gedaan onderzoek wordt wel Redmar Wouwnaar de vrijheid gegeven dit te doen. Freerk Faber nog niet. Bij volgende belijdenis zal de dominee eerst geïnformeerd worden. De kerkeraad is dan op de hoogte met hun persoon. Er is een huisorgel gezocht voor J. Norbruis. Men zocht in Leeuwarden maar vond er één in Minnertsga, voor 80 gulden. Deze zal aan Norbruis worden aangeboden met dien verstande dat hij dit afbetaald heeft als hij 4 jaar elke Zondag in de kerk orgel speelt. Bij overlijden in deze vier jaren moet het orgel weer terug naar de kerkeraad met vergoeding van de verstreken tijd. F. Schaaf zal hem dit voorschrift aanbieden. Dominee en ouderling Wiersma zullen Jan Wassenaar nog eens bezoeken om nogmaals te proberen hem op het rechte spoor te brengen anders wordt doorgedaan met de censuur. Ook zal dominee nog eens met Cornelis Holwerda praten. Als hij nog niet goed wil zal men hem op de kerkeraadvergadering nodigen en aldaar de zaak met hem bespreken van enige jaren terug.

12 Juli 1894 - Cornelis Holwerda blijft weigerden en wil zijn lidmaatschap intrekken. Hij wenst ook niet op de kerkeraadvergadering te verschijnen. De vergadering zal zijn verzoek inwilligen en dit aan de gemeente bekend te maken. Jan Wassenaar wil wel schuldbelijdenis doen en heeft dit ook al voor de voorzitter der vergadering gedaan. Dit was de vergadering niet voldoende, alleen voor de voorzitter. Temeer dat hij op een sabbathsdag met zijn gezin bij anderen vertoefd had, na zijn schuldbelijdenis en daarom niet naar de kerk was geweest. Ook hield hij anderen zo van het kerkbezoek af. Dominee en D. Wiersma zal nog eens met Jan Wassenaar praten hierover. Nu komt het verven van het kerkgebouw aan de orde. Op een lijst was 130 gulden ingekomen. Men heeft wat te weinig zodat door vijf leden van de

kerkeraad de 25 gulden wordt geleend, renteloos te weten W. Brems, F. Schaaf, D. Wiersma, Chr. Schotanus en R. Brems. H.A. 22 Juli

2 Augustus 1894 - R. Brems zonder kennisgeving afwezig. Jan Wassenaar was op de vergadering verschenen en beleed schuld. Over de andere zaak was de commissie niet van een kwaadaardig aard. Hij werd aan het H.A. toegelaten, te meer hij ook al bij de voorbereiding hierop was geweest. De zaak was nu afgehandeld. J. Glazema was de laagste inschrijver voor 195 gulden en mocht het kerkgebouw hiervoor schilderen. Hoogste inschrijver 262 gulden. Vogel zal als opzichter fungeren. Hij woont in Berlikum en krijgt voor iedere reis van Berlikum naar Minnertsgea 1 gulden. Omdat het kerkgebouw niet bruikbaar is zal des voormiddags de zaal van B. Wenselaar worden gebruikt en om 5 uur het gebouw der Hervormde kerk.

29 Augustus 1894 - De vergadering besprak hun leedwezen. Omdat het kerkgebouw werd geveerd zou 's morgens worden gebruik gemaakt van een zaal in de herberg van Wenselaar. Dit bleek te klein. De kerkvoogdij van de Hervormde kerk werd gevraagd of ze 's middags hun kerkgebouw mochten gebruiken. Dit werd toegestaan. Om die tijd hadden ze zelf toch geen kerkdienst. Omdat hier veel mensen op af kwamen, ook mensen van buiten de gemeente, werd besloten dat hier geen gebruik meer van mocht worden gemaakt. Dit was te gevaarlijk! Ze waren bang dat er mensen van de Hervormde gemeente naar de Gereformeerde kerk zouden overgaan. Er werd een permanent besluit genomen om hen het kerkgebouw te weigeren en met overtollige vreze bezielde de deurwachter te bevelen, dat hij de deur nooit en nimmer moest opendoen. Deze min vrome daad deed veler harten in en buiten onze gemeente met diepe weemoed aan en de kerkeraad achtte het dienstig dit alles voor het nageslacht in de notulen op te tekenen. Ook vond men het raadzaam dat de financieele zaken niet zo veel tijd in beslag moest nemen zodat men niet meer aan de geestelijke belangen toekwam. Men zal twee aan twee nu de gemeenteleden bezoeken ipv steeds alleen (huisbezoek).

3 October 1894 - Afwezig Brems en Brems. Antje Ypma van de Gereformeerde kerk en Jan Kamminga van de Hervormde kerk willen belijdenis doen. Dit wordt toegestaan. Ter vergadering kwam Louw Bijlsma. Hij zei dat de kerkeraad allang had medegedeeld dat ze van de gemeente moesten worden afgesneden. Dat moest dan maar. De voorzitter doet mededeling van zaken: Toen de enige zoon van L. Bijlsma zo ongelukkig zijn dood vond in de Minnertsgeaster vaart door van het schip af te vallen en te verdrinken nog niet zo lang geleden, bleef zijn vrouw met 5 kleine kinders ongelukkig zitten. De kerkeraad wilde wel geld geven aan de arme weduwe doch ze vroegen de ouders Bijlsma ook om een bijdrage. Ze toonden zich onwillig maar op sterke aandrang van de dominee en Trijntje, de zuster van vrouw Bijlsma, beloofden ze 25 cent per week bij te dragen. Dit hebben ze nooit gedaan. De voorzitter en Schotanus gingen naar Louw Bijlsma en vrouw om onderzoek te doen. Alle pogingen werden aangewend. Op de roeping van het ouderhart als op de eis van Gods woord werd hen gewezen, maar alles bleef vruchteloos. De broeders vermaanden hen dat er voor gierigheid geen plaats was in de hemel en een van de kerkeraad zeide dat ze allang hadden moeten gecensureerd worden en na volharding in het kwade behoorden te zijn afgesneden. Louw Bijlsma wenste hierdoor dan maar worden afgesneden. Dominee vermaande hem en zei dat hij niet zo lichtzinnig met zijn lidmaatschap om mocht gaan en dan maar los te zeggen: snij ons maar af. Er hielp niks en Louw verliet de vergadering. Er zal een nader onderzoek worden ingesteld. H.A. 18 October.

De kerkvisitatoren vonden op 24 October alles in orde.

8 November 1894 - Men zal Louw Bijlsma verzoeken om op de kerkeradsvergadering te komen en zo de zaak te vereffenen. Met huisbezoek zal worden begonnen en in drie wijken tegelijk geschieden en wel door Ds., Postma, D. Wiersma, K. Dijkstra en Joh. Vogel. Er wordt een nominatie opgesteld.

4 December 1894 - D. Wiersma afwezig. Men wil L. Bijlsma niet te hard aanpakken daar er bij hem enige toenadering was te bemerken. Wiersma komt later en zei dat hij niet op tijd kon komen. De leraar vertrekt binnenkort. K. Dijkstra wordt tot voorzitter gekozen. Benoemde ouderlingen D. Wiersma en A. Anema en als diakenen Chr. Schotanus en B. Dijkstra.

10 Januari 1895 - Mede de nieuw gekozen A. Anema en diaken B. Dijkstra zijn aanwezig. L. Bijlsma zal kennis worden gegeven dat hij bij de kerkeraad moet verschijnen. Er wordt besproken dat Gerrit Miedema, lid van de Ger. kerk zich schuldig heeft bevonden aan diefstal. De aardse rechter heeft dit behandeld en hem veroordeeld tot 14 dagen tuchthuisstraf. Hem wordt het H.A. ontzegt. Dit zal met naam en zonde aan de gemeente worden bekend gemaakt. K. Dijkstra en D. Wiersma zal met hem deze zaak bespreken. De verschuldigde gelden van de erfgenamen van wijlen Feije Zoon worden door notaris Tadema te Sint Jacob opgevraagd. Dit wordt ter kennisgeving aangenomen.

30 Januari 1895 - Ten huize van broeder Chr. Schotanus. Louwers Bijlsma erkend schuld voor de volle kerkeraad van het gebruik van onbetamelijke woorden. Bijlsma wordt door de voorzitter ernstig vermaand. Hiermede is de zaak afgelopen. Met het beroepingswerk zal worden begonnen. H.A. op 17 Februari. Er wordt een commissie samengesteld die het archief zullen nazien en een lijst samenstellen van wat er is. Benoemd Chr. Schotanus en B. Dijkstra. Gerrit Miedema was niet thuis gevonden.

28 Februari 1895 - W. Brems ontbreekt. De archieven zijn nagezien. Het bezoek aan Gerrit Miedema had een bevredigende uitslag. Ds. J. Dekker van Wezep zal worden beroepen. Gerrit Miedema zal nog eens worden bezocht. Als dit een positief gevolg heeft zal men hem in de kerkelijke rechten herstellen.

21 Maart 1895 - Buitengewone vergadering bij B. Dijkstra. Ds. J. Dekker heeft voor de roeping bedankt. Ds. S. v.d. Wal zal worden beroepen. Vanavond heeft dominee gediend in de prediking.

3 April 1895 - W. Brems is ziek. Gerrit Miedema is in de rechten hersteld. Ds. v.d. Wal is gestemd met 35 van de 44 stemmen. Dit zal schriftelijk aan ds. v.d. Wal uit Westzaan worden bericht.

2 Mei 1895 - Met Tadema is gesproken over de verschuldigde gelden van wijlen Feije Zoon ten nadele van de Ger. kerk. Tadema verwacht deze maand betaling. Ds van der Wal heeft de roeping aangenomen met volle vrijmoedigheid.

6 Juni 1895 - Wiersma afwezig. Het geld van Feije Zoon is betaald. De schuldbekentenis wordt verscheurd. Een nieuwe schuldbekentenis aan Bouke Dijkstra van 180 gulden wordt aangereikt. H.A. 30 Juni. Ds. van der Wal wordt hartelijk welkom geheten. Bevestiging zal zijn op 9 Juni.

3 Juli 1895 - Wiersma afwezig. In de beroepsbrief werd volgens dominee niet gesproken over de vacantedagen. Na enige discussie die een kalm karakter droeg wordt dominee de drie gevraagde zondagen ter verfrissing naar ziel en lichaam bereidwillig toegestaan.

2 Augustus 1895 - Ter vergadering komen Jelle A. Ypma en vrouw Geertje Postma en Binke A. Bergsma met het doel belijdenis te willen doen. Dit wordt toegestaan. Met deze verstande dat aan Ypma en vrouw een ernstig woord wordt toegediend in betrekking met hun leven, daar zij zich hadden schuldig

gemaakt aan overtreding van het 7de gebod. Ze bekennen schuld en wensen dit ook te doen voor de hele gemeente.

29 Augustus 1895 - W. Brems en B. Dijkstra afwezig. Laatste met kennisgeving. W. Brems en B. Dijkstra zullen met Y. Brouwers spreken over de verhuring van de pastorie en het vertimmeren van een kamertje en een winkelvertrek tot één ruimte. Y. Brouwers is eigenaar. Ook over inhuring van de tuin.

1 October 1895 - H.A. 13 October. De pastorie is wederom ingehuurd voor zes jaren van Y. Brouwers, koopman te Franeker voor een jaarlijkse huur van 125 gulden. Kosten voor onderhoud komen voor rekening van de eigenaar. Het vertimmeren van het kamertje en het verven ook voor de verhuurder. Aanvang huisbezoek op 25 October a.s.

7 November 1895 - Er wordt een nominatie opgesteld. Stemming op Zondag 24 November. Dankdag 27 November om 3 uur. Daarna verhuring der zitplaatsen.

5 December 1895 - W. Brems afwezig. De aftredende broeders zijn herkozen. Cornelis Joh. Vogel wil belijdenis afleggen. Dit wordt toegestaan.

Hierna volgen nog eens de notulen van 5 December.

De kerkvisitatoren hadden alles in orde bevonden op 18 December 1895.

9 januari 1896 - H.A. 27 Januari. Over J. Steinfort is veel opspraak in de gemeente. Dominee en D. Wiersma zullen hem bezoeken. De tuin achter de pastorie zal worden verhuurd aan D. Wiersma voor 15 gulden per jaar. Betaling huur jaarlijks op 12 November.

6 Februari 1896 - Jan Steinfort is bezocht maar deze toonde geen berouw. De kerkboeken waren in orde.

26 Februari 1896 - Een schrijven van de Onthoudingsvereniging te Minnertsga om een adres te tekenen ter afschaffing der jaar kermissen in de gemeente Barradeel. De kerkeraad besluit eenparig hieraan te voldoen. Biduur op Woensdag 11 Maart om 5 uur.

3 April 1896 - W. Brems afwezig. De geruchten over Jan Steinfort houden aan. De kerkeraad houdt het voorlopig bij een vermaning. De volgende personen willen belijdenis van hun geloof afleggen: Johannes Boersma, Wouter Hijlkema, Janke Zijlstra, Baukje Vogel, Elizabeth de Vries, Jitske Althuis, Trijntje E. Sikkema en Antje Lautenbach. Ze worden toegelaten. Halverwege dit onderzoek verlaat broeder Dijkstra de vergadering.

30 April 1896 - Brems Sr. en Jr. afwezig. Over Jan Steinfort bespreekt men dat de houding ten opzichte van zijn echtgenote nog verre van gunstig is te noemen. Hij voelt zich ongelukkig met haar en blijft dientengevolge zijn vrije uren op straat en in de kroeg doorbrengen. De kerkeraad vindt dit een zeer moeilijk geval. Hij zal nog eens worden vermaand en voor de kerkeraad worden geroepen. Verschillende rapporten komen ter tafel en worden besproken o.a. over de zending en de classis. Dijkstra wil de gemeente samenroepen om het tekort aan te zuiveren over 1895. Met het oog op de geringe inkomsten zal hier een maand mee worden gewacht.

4 Juni 1896 - Verschillende punten worden besproken.

9 Juli 1896 - Wiersma afwezig. De houding van Jan Steinfort is nog niet verbeterd. Hij bezoekt nog elke avond de herberg. Dit heeft niks met zijn werkzaamheden te maken. Hem zal nog eens worden bezocht en vermanend over zijn ergelijke levenswandel worden aangesproken. H.A. op 26 Juli. De proefpreek een week hiervoorafgaand. Een trouw kerkganger doch geen lid (Jan Kramer) heeft enige kerkelijke ondersteuning aangevraagd. De kerkeraad besluit hem een gift te zullen geven.

30 Juli 1896 - W. Brems afwezig. Jan Steinfort toont geen berouw. Hij zal op de eerste trap van censuur worden geplaatst. Als Steinfort over 8 dagen nog elke avond in de herberg komt zal dit dan aan de gemeente bekend worden gemaakt. Dit zal men hem schriftelijk meedeelen.

3 September 1896 - Wiersma is afwezig. Er was op 22 Augustus een brief van Jan Steinfort binnen gekomen, die voor zijn lidmaatschap van de Ger. kerk bedankt. Op 23 Augustus is dit aan de gemeente bekend gemaakt. Er zal een vergadering worden gehouden over het tekort over 1895. Er zal een lijst worden opgesteld om zo het tekort aan te zuiveren. Dominee vraagt of er ook een kans is de Noorderslagregens te beletten om door de ramen naar binnen te dringen. Hier zal naar worden gezien. Voorts of er niet een stookgelegenheid in de voorkamer kan worden aangebracht omdat het voornemen bestaat om in de winter in die kamer te huizen. Brems en Dijkstra zullen de aangewezen kamer, schoorsteen en zolder inspecteren. Ook vraagt de dominee wie voor "nieuwe gordijnen" heeft te zorgen: de kerk of de bewoners? Dominee vond bij zijn komst de gordijnen hangende. Ze zijn versleten. B. Dijkstra herinnert zich dat de gemeente deze als geschenk aan een vroegere predikant heeft gegeven maar later zou de predikant daar zelf voor moeten zorgen. Dit zullen de notulen moeten uitwijzen. Broeder Wiersma zal dit nazien

7 October 1896 - Ten huize van B. Dijkstra. W. Brems ontbreekt. Op verzoek aan de voorzitter verlaat broeder Postma de vergadering. De voorzitter zal nu over de kerkelijke archieven gaan.

5 November 1896 - Er worden dubbeltallen opgesteld. H.A. 23 November. Dankuur op 18 of 19 November om 5 uur met verhuring van de zitplaatsen.

Bij de kerkvisitatie op 15 december was alles in orde.

10 December 1896 - W. Brems ontbreekt. De zitplaatsen zijn op 18 November verhuurd voor zes maanden. Herkozen als ouderlingen A. Anema en D.T. Wiersma en als diakenen B. Dijkstra en Chr. Schotanus. Het jaarlijks huisbezoek is afgelopen. Er zijn 121 gezinnen bezocht.

7 Januari 1897 - Brems en Brems ontbreken. De attestatie is op verzoek van Rigdje Marra verzonden naar Franeker. Attestatie van Pieter Postma is binnengekomen uit Beetgum. Hierin wordt vermeld dat Pieter de kerk niet als een sierlijk lid heeft verlaten. De geheelonthoudingsvereniging van Minnertsga wil spreekuur houden in de kerk. Dit wordt niet toegestaan. De reden hiervan zal door ds. en Dijkstra hen worden aangezegd.

4 Februari 1897 - W. Brems afwezig. H.A. 21 Februari. Broeders B. Dijkstra en D. Wiersma worden benoemd om te informeren naar de regenwaterbak in de kerk en daar mee te handelen naar goedvinden. Dominee, Schotanus en Dijkstra zullen de boeken nazien

4 Maart 1897 - Brems en Brems afwezig evenals K. Dijkstra, die ongesteld is. De kerkboeken waren in orde. Dijkstra en Wiersma hebben de regenwaterbak onderzocht. Ze oordelen dat deze moet worden afgesloten voor gebruik en daarvoor een groot vat te plaatsen buiten de kerk. Besproken wordt wat met

doet aan zending en of dit ook moet worden uitgebreid. Deze vraag kwam van de classis. Biduur 10 Maart om 5 uur.

31 Maart 1897 - W. Brems en K. Dijkstra ontbreken wegens ongesteldheid. Chr. Schotanus met kennisgeving. Meerdere zaken worden besproken.

29 April 1897 - Brems, Dijkstra en Dijkstra ontbreken. H.A. 30 mei. Voorbereiding op 23 Mei. De volgende personen komen ter vergadering en worden toegelaten om belijdenis te doen: Sietsche Steinfort, Trijntje Vrieswijk, Metje Vogel, Grietje Faber, Perkje Abema, Trijntje de Valk, Gepke Terpstra, Hiltje Terpstra, Renske Terpstra, Janke Wiersma, Jan Bruinsma en Reintje Norbruis. Andries Vrieswijk wenste ook belijdenis te doen. Hij kon deze vergadering niet bijwonen en wordt daartoe in de gelegenheid gesteld om dit te doen op 2 Mei na de middagdienst.

Dit onderzoek heeft plaats gehad en Andries wordt toegelaten.

3 Juni 1897 - Broeder Dijkstra vraagt hoe zal de kerkeraad voortaan handelen met on- en minvermogene kinderen der gemeente, ten opzichte van het Christelijk onderwijs. Dit antwoord wordt uitgesteld totdat het schoolreglement herzien zal zijn.

30 Juni 1897 - W. Brems en R. Brems zijn niet aanwezig omdat de kerkeraad verzuimt heeft hen te berichten dat er een vergadering was. Attestatie binnengekomen van Marten de Vries uit Sint Anne. Ds. van der Wal verzoekt aan de kerkeraad daar de personele belasting merklijk is verlaagd, hij hiervoor de hoofdelijke belasting in rekening mag brengen ten laste van de gemeente?

28 Juli 1897 - Pieter Winsemius komt ter vergadering om de kerkeraad te verzoeken om financiële steun voor zijn dochter die ernstig krank is opdat zij nog een andere geneeskundige kunnen raadplegen. De kerkeraad oordeelt eenparig hierin behulpzaam te zijn en zo nodig daarvoor een collecte in de kerk te houden.

2 September 1897

W. en R. Brems ontbreken. De kerkeraad wil Pieter Lautenbach en zijn echtgenote Luutske Tuinhof wel tot de openbare belijdenis toelaten. Door omstandigheden is aan br. Winsemius geen steun verleend. Men besluit dat dominee geen hoofdelijke belasting behoeft te betalen. Dit komt ten laste van de gemeente. Huisbezoek zal worden aangevangen door Ds. van der Wal en ouderling A. Anema. Er wordt besproken of het ook gewenst zal zijn een kachel aan te schaffen in de kerk voor de komende winter ter voorkoming van de vochtigheid van het orgel en mede ter verwarming van het kerkgebouw. W. Brems, B. Dijkstra en Chr. Schotanus zullen dit onderzoeken.

30 September 1897 - W. Brems afwezig. B. Dijkstra deelt mede dat ze al een kachel bekeken hebben. Ze zouden Maandag bij Sjollema in Franeker vernemen hoeveel deze kost. Raming 50 of 60 gulden.

11 November 1897 - Dankuur gehouden op 10 November om 5 uur. Huisbezoek is grotendeels afgelopen en 85 huisgezinnen zijn bezocht. Enkele toestanden waren minder aangenaam. H.A. op 28 November.

2 December 1897 - Er was een schrijven van de burgerlijke gemeente of er ook bezwaar bestond tegen een oprichting van een slagerij en bakkerij in de kom van het dorp. Geen bezwaar. Nominatie wordt

opgesteld. R. Brems deelt mede dat W. Brems wegens ouderdom en lichaamszwakte niet op de nominatie wenst te worden gesteld. Kerkeraad gaat hiermee akkoord. K. Dijkstra heeft om andere redenen bezwaar maar de kerkeraad kan hier niet mee instemmen zodat Dijkstra wel wordt geplaatst. Dijkstra vraagt of het niet voordelig kon zijn als de manslidmaten ook namen opgaven voor de nominatie. Dit verdient overdenking. Een volgend jaar komt men hierop terug. Stemming 12 December.

6 Januari 1898 - Als ouderlingen zijn herkozen A. Postma en K. Dijkstra en als diakenen R. Brems en gekozen F. Schaaf. Op 1 Januari was er bevestiging. Een schrijven van Willemke de Vries, vrouw van Cornelis Holwerda, waarin zij bedankt voor het lidmaatschap. Onderscheiden malen was zij ernstig vermaand wegens haar onkerkelijk leven doch dit mocht niet baten en zij wenste haar man te volgen. Dit is nu ook letterlijk vervuld en zal aan de gemeente bekend worden gemaakt. Men zal de gemeente bijeen roepen om de financiën aangaande de Chr. school ten aanzien van arme kinderen te bespreken. Dominee zal een inleidend woord spreken.

3 Februari 1898 - Afwezig Anema en Postma wegens ongesteldheid. Op woensdag 5 uur zal belanghebbende bijeen komen aangaande het Christelijk onderwijs. Dominee en B. Dijkstra zal de toestand toelichten. De koster zal bij het in of uitgaan van de kerk zendingsblaadjes uitdelen aan alle huisgezinnen en aan gewone kerkgangers. H.A. 27 Februari.

2 Maart 1898 - Er was een lijst rondgegaan ter financieele ondersteuning van het Chr. onderwijs. Wel was er nog een tekort. Men zal veertien dagen wachten. De commissie die de boeken hadden nagekeken zegt dat alles in orde was bevonden. Biduur op 10 Maart om 5 uur.

30 Maart 1898 - Er was nog enige steun toegezegd voor het onderwijs der arme kinderen. Over 1897 was er een tekort van 200 gulden. Dit zal aan de gemeente worden medegedeeld op Paasmaandag om dan intekening op deze som te verkrijgen.

De kerkvisitatie was goed verlopen op 30 Maart.

27 April 1898 - Op Pinksterzondag zal weer wat worden bekend gemaakt over de financiën van de school. Verhuring van de zitplaatsen op Hemelvaartsdag. Dominee kan de classisvergadering niet bijwonen omdat hij dan met vakantie is.

2 Juni 1898 - Schaaf en Schotanus afwezig. Patrimonium in Sexbierum heeft een schrijven naar de gemeente Barradeel om nauwkeurig toe te zien op Zondagsheiliging en de herbergen op Zondag te sluiten. H.A. op 12 Juni. Het lid Jenne Hoogerhuis is verhuisd naar Sint Jacob. Ze vraagt zelf haar attestatie niet op. Ze zullen het nu zelf zenden naar Sint Jacob.

30 Juni 1898 - Postma is ziek en R. Brems kon wegens drukte de vergadering niet bijwonen. Weduwe Riens Tuinhof wilde zich verenigen met de Gereformeerde kerk maar zal wegens haar leeftijd er tegen opzag om naar catechisatie te gaan. Dominee had gezegd dat hier wel een andere weg op was te vinden te meer dominee persoonlijk met haar bekend was. Er zal een commissie samen worden gesteld om haar thuis te bezoeken en te onderwijzen. Dominee, Anema en Wiersma zullen dit doen.

4 Augustus 1898 - Broeder A. Postma is op 25 Juli overleden. Verder ontbreken K. Dijkstra en R. Brems. Dominee heeft het voorgesteld aan weduwe van R. Tuinhof medegedeeld. Wed. van der Wal was bezocht. Dit bezoek was gunstig geweest. Ze verheugde zich hierop maar had nog geen behoefte aan

financieele steun. Schaaf en Dijkstra zullen de kerkelijke lijst nazien of er ook nog meer kerkelijke steun kan worden gevonden.

8 September 1898 - Afwezig D. Wiersma. Weduwe van R. Tuinhof is bezocht en mocht belijdenis des geloofs afleggen op 28 Augustus j.l. Dominee en Anema zullen in September weer beginnen met het huisbezoek. H.A. 25 Sept., voorbereiding 18 september. Zoals altijd wordt het Censura Morem gehouden: ze waren eendrachtelijk bijeen.

6 October 1898 - Schaaf en Schotanus afwezig. Dirk Meersma en echtgenoot Wapkje K. Kuiken komen binnen en worden onderzocht om belijdenis af te mogen leggen. Dit wordt toegestaan.

3 November 1898 - Dankuur 9 November om half twee en daarna verhuring van de zitplaatsen. De mansleden worden verzocht om ieder vijf namen in te sturen voor het opstellen van de dubbeltallen bij de benoeming van de ambtsdragers. Met ondertekening. Er wordt een commissie samengesteld tot het nazien der gebouwen: Schaaf, Dijkstra en D. Wiersma.

17 November 1898 - Buitengewone vergadering. Dit was Schaaf en Dijkstra niet bekend daardoor afwezig. Er waren 28 briefjes binnengekomen betreffende de verkiezing ambtsdragers. Er worden dubbeltallen opgesteld.

1 December 1898 - Schaaf is ziek. De gebouwencommissie zegt na onderzoek en hadden gedacht om met zo weinig mogelijk kosten de nodige reparaties uit te voeren. Weduwe G. de Valk zal worden aangesteld voor onderhoud van de consistoriekamer en met alles wat daar aan te doen is. Ze krijgt hiervoor een vrije woning in de pastorie.

29 December 1898 - R. Brems afwezig. Als ouderlingen herkozen A. Anema en D.T. Wiersma en gekozen B. Dijkstra. Diakenen herkozen Chr. Schotanus en gekozen K. Hoogerhuis. Dominee krijgt een gift van vijftig gulden. Dit wordt dankbaar aanvaard te meer dat dit en blijk is van waardering.

1 Februari 1899 - Anema afwezig. Ook B. Dijkstra wegens ziekte. Klaas Hoogerhuis wordt verwelkomd. De boeken zullen worden nagezien.

1 Maart 1899 - Anema en Wiersma zijn ziek. Boeken waren in orde. H.A. 19 Maart. Het zou wenselijk zijn dat elk der ouderlingen een vierde deel der gemeente bezochten elk jaar buiten het jaarlijks huisbezoek om.

28 Maart 1899 - Anema, Schaaf en Wiersma ziek.

Kerkvisitatie op 25 April. Alles in orde bevonden.

3 Mei 1899 - Anema en Schaaf ziek. H.A. op 4 Juni. Klaas Dijkstra en dominee zullen een onderzoek instellen omdat Dirk Holwerda zich onbetamelijk heeft uitgelaten ten opzichte van de gemeente. Elf zusters komen ter vergadering. Ze wensen belijdenis doen. Roelofke Ypma, Saakje Ypma, Ietscke Dijkstra, Uilkje Wouwenaar, Trijntje de Jong, Metje Winsemius, Trijntje Winsemius, Sietske Westerhuis, Wietske Hamersma, Binke van Gelder en Grietje de Vries. Dit wordt toegestaan.

1 Juni 1899 - Schotanus en Brems ontbreken.

3 Augustus 1899 - De commissie naar D. Holwerda is niet geslaagd in hare opdracht om reden dat het D. Holwerda niet paste de broeders te ontvangen en bij een herhaalde maal was de deur gesloten. Er wordt gesproken over Jan Bruinsma, lid onzer gemeente, waar vrees bestaat dat hij lijdende is aan krankzinnigheid. Indien hij noodzakelijk in een gesticht zou verpleegd moeten worden, hoopt de kerkeraad zoo veel haar doenlijk is aan te wenden om hem in een Christelijke inrichting te verplegen.

28 September 1899 - Er wordt gesproken over het lidmaat Ale de Vries, die sinds geruime tijd een zeer onkerkelijk leven lijdt. Hoewel hier over telkens vermaand is blijft hij volharden in zijn levensweg. Ook de vrouw van Ale de Vries volgt hem in dezen weg, zodat de kerkeraad oordeelt aan de broeders op te dragen om bij het aanstaande huisbezoek naar bevind van zaken met deze leden te handelen. Tot hartelijke blijdschap van de kerkeraad en gemeente heeft onzen zeer geachten leraar Ds. S. van der Wal voor de roeping der Ger. kerk te Veenwoudsterwal bedankt.

3 Januari 1900 - De stemming voor Ouderlingen en diakenen heeft 10 December plaats gehad: herkozen als ouderlingen K. Dijkstra en B. Dijkstra en als diakenen F. Schaaf en R. Brems.

3 Mei 1900 - Ondanks vele ernstige vermaningen en waarschuwingen door de kerkeraad gedaan heeft het lid Ale de Vries voor zijn lidmaatschap der Gereformeerde kerk bedankt om reden hij zich niet meer bij de Ger. kerk kon vinden en meer neigde naar het Leger des Heils.

Er komen ter vergadering een 14 tal personen met doel om onderzocht te worden in de leer der Heilige schrift en toegelaten te worden tot het doen van openbare belijdenis. Sjoukje Anema moest worden afgewezen wijl zij niet geacht kan worden het lichaam des heren te kunnen onderscheiden. De volgende personen werden toegelaten: Age Knol, Jan de Roos, Rients Terpstra, Siebe Vrieswijk, Bernardus Winsemius, Neeltje Andriesen, echtgenote van Marten de Vries, Trijntje Hoekstra, echtgenote van Johannes Westra, Afke van der Eems, Pietje de Valk, Pietertje van der Wal, dochter van Simke van der Wal, Trijntje van der Wal, weduwe van Pieter Meersma, Antje van der Wal, echtgenote van Tjeerd Miedema, Antje Winsemius, echtgenote van Gauke Reitsma.

12 Juli 1900 - Behalve broeder A. Anema, die 18 juni is overleden ontbreekt Chr. Schotanus met kennisgeving. De voorzitter oppert de gedachte of het niet aan te raden is bij een volgende plaatsverhuring in de kerk te bepalen of de verhuurde plaatsen na het tweede zingen nog niet bezet zijnde plaatsen dan voor ieder vrij zijn te bezitten.

2 Augustus 1900 - Als commissie naar Jantje Hibma, vrouw van Dirk Anema, zijn benoemd Ds. S. v.d. Wal en ouderling D. Wiersma om haar te vermanen over haar onkerkelijk leven.

2 October 1900 - Daar de wed. van Pieter Bijlsma in een kommervolle toestand verkeert wegens ongesteldheid en armoede besluit de kerkeraad hiervoor een collecte te houden in de kerk.

31 October 1900 - De voorzitter deelt mede dat Jantje Hibma, vrouw van Dirk Anema bedankt heeft als lid der gemeente omreden de kerkeraad haar dochter heeft afgewezen voor de belijdenis. Ook wordt een schrijven van Gelbrigje Tuinhof, vrouw van Jan Miedema, voorgelezen waar bij zij bedankt als lid der gemeente om reden zij zich nooit thuis heeft gevoeld in de Geref. kerk.

3 Januari 1901 - P. Winsemius wordt verwelkomd als nieuw gekozen ouderling. D.T. Wiersma, Chr. Schotanus en K. Hoogerhuis zijn herkozen. Jantje Hibma bleek op haar besluit te zijn terug gekomen en blijft lid der gemeente. De vrouw van Jan Miedema blijft bij haar besluit en wil ook dat haar kinderen als

doopleden worden uitgeschreven. Wegens onkerkelijk leven zal de vrouw van Ale de Vries worden vermaand. Ook zal de wed. S. de Vries worden bezocht. Deze komt ook zelden in de kerk en stuurt haar kinderen ook niet ter catechisatie.

31 Januari 1901 - De weduwe van Siebren Ales de Vries maakte geen gunstige indruk op de kerkeraad bij hun bezoek. De kinderen handelen zeer eigenwillig en laten zich ook zeer lichtzinnig uit. De moeder dekt zich door te zeggen dat zij er niks aan kan doen. Ook de vrouw van Ale de Vries is ernstig vermaand. Dominee krijgt een extra gratificatie van 75 gulden.

4 April 1901 - Een viertal leden zullen worden bezocht omdat zij het H.A. niet hebben meegevierd te weten Andries Vrieswijk, Pietje de Valk, wed. S.A. de Vries en wed. B. Tuinhof.

7 Mei 1901 - Toegelaten tot het doen van belijdenis: Lammert Schaaf, Klaas Westra, Boukje Hofman, wed. van Jasper Wierda, Riekje Boersma, echtgenote van Pieter Steensma, Aukje Bouma, echtgenote van Bernardus P. Winsemius en Tietje Schotanus.

29 Augustus 1901 - Men wil de consistorie vernieuwen omdat deze te klein is en er onaantrekkelijk uitziet. Hiervoor wordt een commissie benoemt.

3 October 1901 - De pastorie met tuin wordt opnieuw gehuurd van Y.L. Brouwers voor vijf jaar voor 150 gulden per jaar. De verbouwing van de consistorie komt 525 gulden te kosten, buiten het verfwerk om. Men besluit tot verbouwing over te gaan na een breedvoerige bespreking. Broeder Wiersma wil de tuin van de pastorie wel weer inhuren. Dit kan voor 17 gulden per jaar.

7 November 1901 - De verbouwing van de consistoriekamer is aanbesteed aan A.C. Reisma, timmerman te Minnertsga voor 514 gulden. De Chr. werkmansver. verzoekt om één keer per maand in de consistorie te vergaderen. Dit wordt toegestaan voor 1 gulden per keer. Anne Travaille heeft het kostersambt bij vernieuwing voor een jaar aanvaard voor een beloning van 10 gulden.

20 November 1901 - Toegelaten tot het doen van openbare belijdenis: Tamme Hendrik Kremer en Sijbe B. Dijkstra.

28 November 1901 - Op 17 Nov. zijn herkozen als ouderlingen K. Dijkstra en B. Dijkstra en als diakenen F. Schaaf en K. Brems.

29 Mei 1902 - Samenstellen van een commissie tot besteding en uitvoering van verven en timmeren in de consistoriekamer en buiten verven der kerk, bestaande uit F. Schaaf, Hoogerhuis en Schotanus.

3 Juli 1902 - De zaak tussen R. Hoekstra en W. Brems is opgelost.

6 Juli 1902 - Toegelaten tot het doen van openbare belijdenis en aanwezig in deze vergadering: Auke Faber, Feike Vogel, Age Schaaf, Wiltje Bekius, Wietse Hoekstra, Jan Winsemius, Trijntje Koopal, echtgenote van Doeke Bekius, Hieke Reitsma, echtgenote van Tjibbele Miedema, Anna Schaaf, echtgenote van Age Schaaf en Froukje Wouwenaar, echtgenote van Jan Tuinhof. Wiltje Bekius, Trijntje Koopal en Feike Vogel zullen ook worden gedoopt.

3 September 1902 - Het traktement van dominee wordt gesteld op duizend gulden, een verhoging van 100 gulden per jaar.

2 Juli 1903 - Door de uitbreiding der leden onzer kerk wordt het zeer moeilijk om de oude gewoonte te volgen bij de bediening van het Heilig Avondmaal zodat de kerkeraad besluit om als proef de eerst volgende bediening de broeders en zusters der gemeente te verzoeken de plaatsen van voren aan in te nemen: de broeders op de mannenplaatsen en de zusters op de vrouwenplaatsen opdat alzo de bediening ongestoord ineens kan doorgaan en een tafel geplaatst wordt voor het vierkant, ten dienste van den leraar die het avondmaal bediend

1 October 1903 - Door de kerkeraad is besloten om hare leraar S. v.d. Wal te voorzien van aardappels voor de a.s. winter.

3 December 1903 - Op 15 November heeft de stemming van ouderlingen en diakenen plaats gehad. Herkozen als ouderlingen K. Dijkstra en B. Dijkstra. Als diakenen F. Schaaf en R. Brems.

7 Januari 1904 - Een brief van Ysbrand L. Brouwers uit Franeker dat de gemeente de tegenwoordige pastorie met tuingrond, welke eerst gehuurd werd, kan kopen voor 2500 gulden. Dit aanbod wordt aanvaard.